

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 48.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1914.

Leto XXVII.

Upajmo v boljšo bodočnost!

Zoper našo državo se je zadnja leta silno zabavljalo. Od leta 1908., ko je naš cesar za stalno priklopil svoji državi Bosno in Hercegovino, ni utihnil glas, da mora Avstrija razpasti, in po balkanski vojski se je zelo velikrat slišalo, da je bolna in da bo šla za turško državo. Anglež je pravzaprav oče tega zabavljanja in sramotenja; za Angležem je šel Rus in tuptam se je celo na Nemškem tako trdilo. Anglež ima moč; njegovo časopisje obsega svet in zato mu ni bilo težko vreči take lažnjive trditve med ljudi. Kamor si prišel: na Laško, na Francosko, Angleško, v Belgijo, na Rusko, v Ameriko — povsod se je o naši državi govorilo več slabega nego dobrega. Angleško lopovstvo je imelo le preveč uspeha. Povsod so delili Avstrijo, kakor bi šlo za posestvo brez gospodarja. Po pravici smemo reči, da se je neumna srbska košatija, ki je v tako nesrečo spravila srbsko državo in ljudstvo, razvila ravno vsled tega angleškega in ruskega rovanja. Srb je verjel, da Avstrija mora razpasti in na to vero, ki sta mu jo Anglež in Rus spravila v glavo, je zidal svoje naklepe, kaj bo od Avstrije odtrgal zase.

Prva reč, ki so nanjo naslanjali avstrijski sovražniki svoje trditve, je bilo narodno vprašanje. Boj slovanskih narodov proti nemški in madjarski nadvladi se jim je zdel za državo samo smrtonosen. Videti pa niso hoteli, da se Avstrija šele dela in da so ti notranji boji samo porodne bolečine za močno, znotraj edino, vsem narodom pravično državo. Slovenci in Hrvatje in Čehi in Rusini in Slovaki in Poljaki v Šleziji ter Romani smo se pač borili proti vladam, ne pa proti državi. Vedeli smo in vemo še danes, da bi z razbito Avstrijo tudi mi bili razbiti in razdeljeni. Zato pa

ti narodi v sedANJI vojski z ogromnimi žrtvami izpričujejo, da hočejo obraniti Avstrijo, četudi slejkoprej odklanjajo vlade, ki niso vsem pravične.

Druša reč, ki so jo trosili zlasti Angleži po svetu, se pa tiče avstrijskih gospodarskih razmer, češ, da gospodarsko življenje nazaduje, da manjka dela in zasluzka in da vsled tega čaka našo državo propad in razpad. Res je, da so nekatere pokrajine ostale precej zanemarjene in da je čakalo državo še mnogo dela, preden se dvignejo nešteti zakladi, ki spe v neizrabljeni zemlji in v čilih, toda še ne popolno vzbujenih narodih. Toda delalo se je v tem oziru in tudi že marsikaj storilo. Koliko novih železnic se je zgradilo v zadnjih 15 letih! Zdaj se ravno bliža svoji zvršitvi železnica, ki ima zvezati državo v najbolj zaostalo dalmatinsko deželo. Svet o tem nič ne ve, kakor tudi ne ve, kako se posamne dežele trudijo za izboljšanje gospodarstva. Če bi hoteli preiskati samo slovenske pokrajine in pogledati, kako se je z vsestranskim, pridnim delom dvignilo gospodarsko življenje in ž njim splošna omika, bi se morali čuditi. Koliko rek pa je uredilo, koliko zemlje izboljšalo, koliko cest in vodovodov zgradilo! Koliko se danes več bere med nami, da je ni skoro hiše brez časopisa, brez Mohorjevih knjig! Kako lepo in blagonsko se razvija združništvo in društveno življenje! To ne kaže na zimo in smrt, marveč na cvetočo pomlad, ki obeta najlepše sadove.

Kmet si je zadnja leta splošno precej pomagal. In zdaj, ko vojska modri njegove nasprotnike, ko mesta in obrtni kraji tako v živo čutijo, kako neobhodno je potreben čvrst, napreden kmečki stan, ki prideluje vsem potrebnega živeža, smemo za trdno upati, da se bo kmečki stan še mnogo hitreje dvigal in razvijal.

Zraven pa tudi obrt! Po tujih časopisih smo brali prav velikrat, kako v Avstriji obrt slabo stoji. Špekulantje in ni-

kdar siti bogatini so tudi doma radi trdili, da se pri nas veliki obrt zatira, da fabrike ne gredo, da je davek prevelik, podpor premalo, da naše blago ne more naprej in še mnogo takega.

Priznali smo že, da je treba narodom dati pravično enakopravnost, in da je v tem oziru treba mnogo temeljitih izprememb, priznali smo tudi, da so nekatere dežele še zanemarjene, in da je za kmečki stan treba še mnogo storiti, toda tega pa ne priznamo, da bi se velikemu obrtu v Avstriji slabo godilo. Ravno nasprotno je res!

Pred seboj imamo uradne podatke, koliko so nesle velike delniške družbe, katere imajo domala ves veliki obrt v rokah od leta 1900. do 1910. Brez železniških družb, ki jih je bilo leta 1910. 159, in ki so splošno prinašale precejšen dobiček svojim družabnikom, je bilo leta 1910. v naši državni polovici 709 delniških družb s 3.303.596.000 K vplačanega kapitala. Čistejši dobiček so imele vse te družbe 331 milijonov 834.000 kron; torej je nesel vplačani kapital po 10'39 K od sto. Če štejemo, da nese denar po hranilnicah povprek po 4 odstotke, imamo za 6'39 odstotkov večje obrestovanje denarja pri velikem obrtu, kakor tam. Zato se nam ni čuditi, če mora naša država za svoja izposojila plačevati večje obresti, nego druge. Denar gre vedno bolj v veliki obrt, kjer neprimerno več nese. Veliki obrt pa potrebuje močne, urejene države in miru. Zato ga mora naučiti sedanja vojska, da bo v svojo korist izpolnjeval svoje dolžnosti do države.

Od leta 1900. do 1910. so povprek nesle delniške družbe v naši državni polovici po 8'88 odstotkov; na Nemškem, kjer se šteje, da je veliki obrt neprimerno bolj razvit, so imele za leto 1907. do 1909. samo po 7'92 odstotkov dobička, torej manj nego pri nas.

Varujmo se krivične črnorednosti. Naša država je zdrava, močna, in Bog daj,

da se srečno in kmalu konča sedanja vojska, ker potlej smemo zatrdno upati, da se bo na vse strani glede na pravičnost do vseh narodov in glede na še mnogo sijajnejši gospodarski napredek oživila in prerodila.

Pregled po svetu.

Italija. Novi zunanji minister Sonnino je poklical v Rim vse glavne zastopnike italijanske vlade v inozemstvu. Poslanik v Franciji Tittoni je že odpotoval iz Bordeauxa. Čez par dni pride tudi dunajski veleposlanik vojvoda d'Avarna. Zunanji minister se je bil med tem poglobil v vprašanja zunanje politike in se hoče o njej z različnimi veleposlaniki posvetovati. — Poroča se, da proglasitev svete vojske v Egiptu ni tako učinkovala, kakor so to želeli Turki. Boje se pa, da se pojavijo nemiri v Kairu in v Aleksandriji, kjer živi veliko Italijanov. Italijanska vlada je zato sklenila, da odpošlje sporazumno z Anglijo italijanske bojne ladje v Aleksandrijo.

Nemčija. Nemški državni zbor se snide 2. decembra, da dovoli pet milijard kredita v vojne svrhe. Nemškemu državnemu zboru se predloži predloga o novem vojnem posojilu v višini petih milijard. Nemška vlada izjavlja, da je sicer finančno pripravljena za vojsko do konca marca 1915 in da zahteva novo posojilo le iz previdnosti.

Francija. Francoski ministrski svet je sklenil poklicati pod orožje 17letne mladence. — Francoski list »Temps« piše, da so Nemci glede na prebivalstvo in bogastvo Francije zasedli eno šestino države. Izgube Francozov na ozemlju, hišah, tovarnah, železnicah in umetninah znašajo 30 milijard frankov. — Predsednik francoske republike Poincaré čuti, da pada dan za dnem njegov ugled tako pri armadi kakor tudi v političnih krogih. Da bi svoj ugled zopet dvignil, je podelil vrhovnemu poveljniku francoske armade Joffreju maršalsko čast. Joffre je pa to čast odklonil z dobesedno izjavo: »Nisem še zmagoval, zato ne morem sprejeti najvišje vojaške časti.«

Rusija. Ruska carica se je podala z dvema hčerama na bojišče v Grodno. — Ruski car je obiskal trdnjavo Ivangorod. Opazoval je delovanje baterij in se dal skupno z branilci trdnjave fotografirati. Nato se je z avtomobilom vozil po okolici Ivangoroda. Car si je ogledal obrambne järke in priprave, ki so jih ruske čete postavile. Obiskal je tri vasi, kjer so bile katoliške cerkve porušene od nemške artiljerije. Podaril je vsaki vasi toliko denarja, da bodo lahko cerkve zopet sezidali. Obenem je ukazal, naj se da vsem prebivalcem v okolici potrebna podpora. — Iz Carskoje selo se poroča 17. novembra: Car Nikolaj se je vrnil semkaj nazaj. — Car je izdal nove predpise, kako je ravnati z vojnimi ujetniki. Odredil je, da bi se z ozirom na to, da so zvesto branili svojo domovino, ravnalo z njimi po človeško. Nihče ne sme biti oviran v izpolnjevanju svojih verskih dolžnosti. Razen orožja, konj in vojnih dokumentov naj se jim pusti njih

imetje, oziroma nazaj da, kadar pojdejo v svojo domovino. Ako bi skušal ujetnik pobegniti, se ga ne sme postaviti pred vojno sodišče, ampak mora biti samo ostreje kaznovan. Oporoke ujetnikov se morajo shraniti in se ima ravnati z njimi kakor s testamenti ruskih vojakov. Splošno naj se ravna z ujetniki po dostojanstvu, ki so ga uživali v svoji armadi. Častniki naj dobivajo enako plačo kakor prilični častniki ruske armade. — Ruski dumi so predložili proračune uprave indirektnih davkov in uprave za prodajo žganja. Dohodki so za leto 1915. proračunani na 605.570.600 rubljev, medtem ko so bili za leto 1914. proračunani za 1.307.251.600 rubljev. Izdatki za leto 1915. se proračunavajo pa na 242 milijonov 535.316 rubljev. Proračun carinske uprave se z ozirom na vojsko proračunava za leto 1915. na 235.912.491 rubljev, letos se je proračunaval na 374.785.988 rubljev.

Anglija. Listi poročajo, da je ministrski svet soglasno sklenil, da izda 400 milijonov za vojsko. — V spodnji zbornici je angleški minister Churchill povedal število padlih angleških mornarjev. Do 17. novembra imajo Angleži sledeče izgube: častnikov 222 mrtvih, 37 ranjenih, 5 jih pa pogrešajo. Mornarjev: 3455 mrtvih, 428 ranjenih, 1 pogrešajo. V tem niso uračunjeni: 1000 moč pomorske divizije pred Antverpnom in 875 mornarjev z ladje »Good Hope«, ki jih pogrešajo. Ena pomorska divizija je pa na Holandskem zaprta. — Angleški socialisti so začeli veliko gibanje proti vojaški dolžnosti na Angleškem. — Ker Angležem zelo primanjkuje častnikov, so jih začeli nabirati na Španskem.

Srbija. Listi poročajo, da je Belgrad pred padcem. — Iz Bolgarije poročajo, da ne mine dan, da ne bi na bolgarsko ozemlje došlo večje število srbskih beguncev. Begunci pripovedujejo, da je Srbija že utrujena od vojne, da zlasti oni vojaki, ki se ozdraveli od svojih ran, nočejo več vrniti v bojno črto. Tako ste na primer celi dve stotnici, sestavljeni iz ozdravljenih vojakov, ki ste bili nameščeni v južni Srbiji, pobegnili na Bolgarsko. — Srbski ministrski predsednik Pašić je že nekaj dni težko bolan na živcih. Tudi njegova zunanost se je močno spremenila. Upadel in opešal je tako zelo, da ga je le težko spoznati. — Tudi o kralju Petru se poroča, da je še vedno nevarno bolan. Stanje kralja Petra je vedno opasnejše. Kakor znano išče leka proti svojim žolčnim kamenom v žveplenem kopališču v Topoli. Mučijo ga neznosne bolečine, vsled česar ga nameravajo zdravniki operirati. Toda kralj noče o operaciji ničesar slišati, ker se je boji. Popolnoma je brezčuten in noče priti v dotiko niti s svojo združino. — Dunajski listi priobčujejo: Srbski častniki, ki so ujeti v Obrenovcu, pripovedujejo, da želi kralj Peter mir in da že več tednov ostro nastopa proti ministrskemu predsedniku Pašiću, ki izpostavlja Srbijo radi Rusije v nevarnost. Pašić in njegovi pristaši so zaprli kralja Petra v neki samostan v bližini Vranje. Srbski minister javnih del, ki je pritrčil na stališče kralja Petra, je moral odstopiti ter je na njegovo mesto prišel vodja radikalcev Jovanović. — Iz Bukarešte se poroča, da je srbski princ Jurij poslal rumunski

vladi pismo, v katerem na vso moč prosi, da mu pride Rumunija na pomoč. Z rumunsko podporo — piše Jurij — bi se še moglo zmagati.

Črna gora. Iz zanesljivega vira se poroča: Črnogorski kralj Nikolaj je naprosil ruskega carja Nikolaja, da naj mu pošlje z ozirom na velike izgube Črnogorcev v bojih z Avstro-Ogrsko na pomoč v Črnogoro ruske vojake in častnike. Car je odklonil prošnjo, češ, da potrebuje Rusija zdaj sama vojake. — Dunajski listi poročajo: Minulo sredo se je pojavilo nad Barom več avstrijskih letalcev, ki so metali bombe. Poškodovana je bila vila princa Danila. Ljudje niso bili ubiti, pač pa je bila uničena vsa oprava vile. V vili biva zdaj princezinja Milica.

Bolgarija. Vsa Evropa pričakuje sedaj, kaj bo storila Bolgarija. Vsled turško-ruske vojske je postal položaj za njo tak, da se bo morala kmalu odločiti. Vsled tega se čujejo iz Bolgarije razni nasveti in glasovi. Poluradni list »Kambana« je prinesel članek pod naslovom: »Komu naj se pridružimo?«, v katerem med drugim izjavlja: Turško-ruska vojna je zanesla ogenj na našo mejo. Ne more se vedeti, kaj priinese bodočnost. Ali nas napade kak sovražnik in ne bomo-li prisiljeni, da se pridružimo kaki velesili? Kot plačilo se nam od obeh strani ponuja uresničenje naših narodnih stremeljen: Macedonija. Čas, v katerem živimo, je odločilne važnosti za našo bodočnost in ta je odvisna od tega, komu se pridružimo. Nevtralnost ne more večno trajati. Vsako obotavljanje v odločitvi postane lahko za nas usodno. Pridružimo se torej oni strani, s katero sočustvujemo in ona bo našo državo povečala. Morali bi se pridružiti dvoezvezi, ako hočemo našim bratom zagotoviti svobodo. Turčija se je podala v nedvomno v neenak boj, ker se zanaša na prijateljstvo Bolgarov. Ako se Bolgarija pridruži dvoezvezi, potem bodo šli lahko nemški pomožni transporti po progi Berlin-Dunaj-Belgrad-Niš-Sofia-Carigrad, ko bo uničena tudi Srbija. Bolgarija bo po nemškem načrtu od treh strani podpirana, če bi bila od Rusije napadena. In od treh strani bo napadena, če se pridruži Rusiji. V tem slučaju bo Bolgarija pozorišče onih bojev, ki se bodo odigravali, ako se Rusija v smislu svojega načrta približa Carigradu. Ako pa pustimo skozi našo deželo nemške vojaške transporte, potem si zagotovimo njeno resno brambno varstvo in moremo z delom naših čet podpirati Turčijo, z drugim delom pa osvoboditi Turke in naše krvne brate v Srbiji in Grčiji. Edina nevarnost, ki bi nam pretila v slučaju vojne z Grčijo, bi bilo Egejsko morje, ker bi grško in angleško brodogradništvo lahko bombardiralo in blokiralo našo obalo. Vendar pa delo na morju ne bi moglo odločiti naših postopanj na suhem in ne preprečiti naše zmage v Macedoniji. — Angleža, brata Buxton, ki sta bila nedavno napadena od nekega Mladoturka, kakor smo poročali, sta zopet v Bolgariji, katero snubita še vedno za trojni sporazum. — Vsled nevarnosti od strani Turčije pritiskata sedaj Sir Grey in Sazonov na Bolgarijo, da jo za trojni sporazum pridobita. Srbija naj bi bolgarski del Macedonije Bolgariji prepustila. Bolgarska naj bi pa svojo

vojsko Rusiji dala na razpolago, da bi ž njó Dardanele zavzela. Izključeno pa je, da bi Bolgarija podpirala Srbijo v boju proti Avstriji. — Italijanski časopisi poročajo: Semkaj je dospela vest, da se je obmejni spor med Grško in Bolgarijo sporazumno rešil z vojaške in diplomatske strani. Za sedaj se torej ni bati kakih homatij med imenovanimi državama.

Rumunija. Kralj Ferdinand je sprejel pred nekaterimi dnevi odposlanstvo bukreških vseučil. profesorjev, ki so mu izročili spomenico s prošnjo, da naj poseže Rumunija v mednarodno politiko. Kralj se je zahvalil odposlanstvu in izjavil: Prešinja nas vse važnost časa, v katerem živimo. Čimbolj nevarni preobrti so pred nami, timbolj moramo biti pozorni. Vsi odgovorni činitelji čuvajo z največjo skrbjo, a tisti, ki, kakor jaz, poznajo od blizu razmere, nosijo največji del odgovornosti. V danem trenutku morajo postopati še z večjo previdnostjo, ker bi vsaka napaka lahko povzročila največjo nesrečo naši deželi. — V parlamentarnih krogih se govori, da bo znani rumunski državnik Peter Carp stopil na čelo vlade. Zadnje dni, da je bil večkrat sprejet v avdienci. Carp je znan prijatelj Avstrije in Nemčije.

Turčija. Japonski poslanik je 15. t. m. prišel k velikemu vezirju po svoje potne liste. Dne 16. t. m. je zapustil s poslaniškim osobjem Carigrad.

Grška. Vsi grški vojaški zavezanci od letnika 1885. so vpoklicani. — Proračun za leto 1915. izkazuje 450 milijonov izdatkov; na armado in mornarico odpade 266 milijonov. — Grška vlada je dobila po posredovanju Francije od neke finančne družbe 20 milijonov na račun glavnega posojila 250 milijonov. — List »Rusko Slovo« objavla izjavo nekega diplomata, da je grški ministrski predsednik večkrat namignil: takoj, ko bi hotela Bolgarija zasesti Makedonijo, izbruhne grško-bolgarska vojska.

Rim. Papež je nujno opozoril italijanske katoličane, naj nemudoma delujejo za nevtralnost Italije in opuste vse, kar bi znalo Italijo potisniti v svetovno vojsko.

Portugalska. Atenski list »Embros« poroča: V Aleksandrijo so došle portugalske čete, da branijo Sueški prekop.

Amerika. Na podlagi vesti v ruskih listih se poroča, da so ameriške Združene države izkrcale na Kitajskem vojake v varstvo železnice Mukden—Peking. Iz Peterburga poročajo: Neki zastopnik ameriške Unije je napravil na ruskem dvoru in v vladni hiši obisk. Poizvedoval je v imenu ameriškega predsednika Wilsona, če bi bilo mogoče posredovati za mir. Uspeh tega posvetovanja je tajen. Odposlanik je Peterburg že zapustil.

Perzija. Iz Carigrada se poroča: Vkljub živahni protiruski agitaciji perzijskih listov v Teheranu in lista »Haver« v Carigradu v zvezi s turškimi listi se zdi, da se Perzija ne bo udeležila sedanje vojne, ker ni dovolj oborožena in bi mogla poslati na bojišče le s težavo komaj kakšnih 10.000 vojakov. To izhaja tudi iz izjave perzijskega poslanika v Peterburgu, ki vesti o tur-

ško-perzijski zvezi zanikuje kot neresnične in zavite.

Japonska. Japonska je prepeljala v Tsingtau in v pokrajino Santung 50.000 mož. — Iz Petrograda se poroča: Japonska vlada je imenovala za Tsingtau in Santung podkralja z naslovom podkralj. Mikado je imenoval v Tsingtau in Santung 350 japonskih uradnikov. — Poroča se, da nameravajo japonske čete izkrcati v Egiptu. Japonci so z zavzetjem Čingtau izvršili svojo nalogo. V Evropi tropsporazum baje Japoncev ne more vporabiti. Zato se izkrcajo v Egiptu, kar vsekakor dokazuje, da je turška nevarnost večja, kakor bi tropsporazum rad, da bi svet o njej mislil.

Buri. Poveljnik Visser je ujel med Varryburgom in Marigobo 17 vstašev, poveljnik De Beer pa je ujel v okolici Schweizereneke 500 mož močno četo s 70 konji. Na obeh straneh je bilo več lahko ranjenih. — Pristaši vlade pod poveljstvom polkovnika Celliersa so se dne 15. t. m. spopadli z Buri, ki so štel 1500 mož pod Beyerjevim poveljstvom. Buri so izgubili več mrtvih in ranjencev. — Došlo je poročilo, da je Dewet ujel burskega voditelja Herzoga, ker ga je nagovarjal, naj se uda Angležem. — Iz Južne Afrike poročajo, da je polkovnik Maritz zopet zdrav in da se je že bojeval v bitki pri Schuitdrift na severo-zahodu kolonije Kap z angleškimi četami. Oba nasprotnika sta nato sklenila 24urno premirje, med katerim so skušali Maritza pregovoriti, da bi se udal. Pogajanja so ostala brez uspešna. — Nasproti angleškim pomirjevalnim poizkusom poroča nizozemsko časopisje, da se med Buri vstaja močno razširja. Afrikanci v Kapkoloniji se pridružujejo Burom v Oranje državi in v Transvaalu. — Nizozemske tvrdke v Kapstadtu poročajo, da povečuje Dewet skoraj 100.000 Burom. V Oranje državi se povsod ustanavljajo burske oblasti. Pretorio so burske rodbine večinoma zapustile. — Po poročilih iz Pretorije je bil general vstaških Burom De Wet v zadnjih bojih lahko ranjen. — Kapstadt in Johannesburg sta v obrambnem stanju. Pred Bloemfonten, kjer je samo 500 mož vladnih čet, je došlo 3000 Burom.

Svetovna vojska.

Avstrija-Srbija, Črnagora.

Nedelja, 15. novembra 1914.

Z južnega bojišča se uradno poroča: Naše prodiranje je zadelo severnozahodno od Valjava na močan odpor. Tudi otežkuje napredovanje artiljerije zemlja, ki je vsled dežja in snega postala brez temelja. Kljub temu so vse kolone pridobile naprej na prostoru, zavzele so več važnih pozicij ter so dosegle črto Skola na Savi do južno Kočeljeva in na v nadaljni smeri do Drine. Naše čete so ujele številno Srbov.

Ujetniki so izjavili, da se hočejo Srbi pri Valjevu vnovič upreti našim četam. V

nekaterih srbskih polkih je baje izbruhnil upor.

V zadnjih dneh so uspešno sodelovali tudi monitorji »Körös«, »Maros« in »Leitha«, ki so podpirali zmagovito prodiranje naših čet ob Savi z uničujočim delom v sovražnikov bok.

Ponedeljek, 16. novembra 1914.

Z južnega bojišča se je dne 15. novembra poročalo: Da pridobi čas za odvajanje svojega trenja, je podvzel sovražnik na višinah severno in zahodno od Valjeva v pripravljenih postojankah zopet obrambo. Našim četam, ki jih kljub neprestanim bojem in hudim naporom preveva najboljši duh, se je že včeraj posrečilo, da so s trdimi boji zavzeli višine pri Kamenici ob cesti ki vodi iz Loznice v Valjevo, ki tvorijo ključ sovražnikove postojanke. Naše čete so stale sinoči zvečer pred Obrenovcem in pri Ubu ter so napadale gorski hrbet Javtino na umikalni črti vzhodno od Kamenice in v južni smeri do Stubice, ki tvori točko gorskega sedla na cesti iz Rogačice v Valjevo.

Torek, 17. novembra 1914.

Na južnem bojišču naše zmag bogate čete s trdovratnim zasledovanjem sovražniku niso pustile časa, da bi bil v svojih številnih, posebno pri Valjevu že več let utrjenih stališčih, se k resnemu odporu nanovo zbral. Zato je došlo tudi včeraj pri Valjevu le do bojev s sovražnikovimi zadnjimi četami, ki so po kratkem boju in ko so nam pustile ujetnike, bile premagane. Naše čete so dosegle Kolubaro, zasedle so Valjevo in Obrenovac. Sprejem v Valjevu je bil zanimiv. Najprej cvetke, a samo za slepilo, nato so pa takoj sledile bombe in strelji iz pušk.

Sreda, 18. novembra 1914.

Graški listi poročajo: Uspeh naše artiljerije v boju proti francosko-črnogorski na Lovčenu je bil v zadnjih časih uničujoč. Begunci iz Črnogore pripovedujejo, da je takozvana utrdba Kuk porušena. En sam strel naših orjaških topov z ladij je uničil dva nasprotna topova, pobil 9 in ranil 23 mož.

Z južnega bojišča se uradno poroča: Na južnem bojišču so naše čete dosegle reko Kolubaro in jo deloma prekoračile, čeprav so Srbi vse mostove razrušili.

V Valjevo, kamor je že došlo višje poveljstvo, je bil hitro vpostavljen mir in red. Mesto je od srbskih čet močno prizadeto.

Mali kavalerijski oddelek je ujel 300 Srbov.

Četrtek, 19. novembra 1914.

Francoski aeroplan je padel nad Lovčonom na zemljo in se razbil. Pilot je mrtev. Francoski top na Lovčenu je eksplodiral. Poveljnik artiljerije na Lovčenu, podpolkovnik Franković in štirje topničarji so ubiti.

Z južnega bojišča se poroča 18. novembra. Na bojišču je več velikih bojev, na razrušenih prehodih preko Kolubare so naše čete že na drugi strani brega.

Dne 16. t. m. smo ujeli 1400 Srbov in zaplenili mnogo vojnega materijala.

Sobota, 21. novembra 1914.

Iz južnega bojišča se uradno poroča: Posamezni boji se vrše na celi fronti. Napad na utrjene postojanke pri Lazarowcu ugodno napreduje. Včeraj je bilo ujetih 7 častnikov in 600 mož. Vreme je neugodno: na višinah je 1 meter snega, nižine so pa poplavljenе.

Avstrija-Rusija.

Nedelja, 15. novembra 1914.

Uradno se objavlja 14. novembra. Na severnovzhodnem bojišču se v naši fronti tudi včeraj ni bojevalo.

Ponedeljek, 16. novembra 1914.

Uradno se razglša: Dne 15. novembra opoldne. Obramba trdnjave Przemysl se, kakor pri prvi obkolitvi, vodi z največjo delavnostjo. Včeraj podvzeti večji izpad je potisnil sovražnika na severu do višine pri Rokietnici nazaj. Naše čete so imeli pri tem podjetju le malenkostne izgube.

V Karpatih so se posamezni sunki sovražnikovih oddelkov odbili brez truda. Tudi na ostali fronti ni moglo rusko poizvedovanje prodreti.

Torek, 17. novembra 1914.

Poroča se, da so se pričeli na posameznih delih fronte boji.

Sreda, 18. novembra 1914.

Uradno se razglša: Naše čete, ki so prodrle iz okolice Krakova, so osvojile včeraj prednje utrjene sovražne črte severno od državne meje. V okolici Wolbroma in Pilice so došli Rusi po večini le toliko daleč, da jih je dosegel samo artiljerijski ogenj. Kjer je napadla sovražna artiljerija, je bila odbita. En naš polk je ujel 500 Rusov in zaplenil dva oddelka strojnih pušk. Nemška zmaga pri Kutnem učinkuje na splošni položaj.

Četrtek, 19. novembra 1914.

Podvzetja zaveznikov so prisilila ruske glavne moči k bitki na Rusko-Poljskem, ki se je na celi fronti pod ugojnimi pogoji razvila. Ena naših bojnih skupin je včeraj ujela 3000 Rusov.

Napram tem velikim bojem ima prodiranje ruskih moči proti Karpatom le podrejeni pomen. Pri prodiranju iz Grybowa je bila močna sovražna kavalerija s presenetljivim ognjem naših baterij razpršena.

Petek, 20. novembra 1914.

Bitka na Rusko-Poljskem se ugodno razvija. Po dosedanjih poročilih so naše čete ujele 7000 Rusov in zaplenile 18 strojnih pušk in več topov.

Sobota, 22. novembra 1914.

Uradno se poroča: Tudi včeraj so imeli zavezniki v Rusko-Poljski povsod uspehe. Odločitve še ni. Število ujetih Rusov narašča. Pred Przemyslom je imel sovražnik pri takoj odbitem poizkusu močnejše čete spraviti bližje k južni fronti trdnjave velike izgube.

Nemčija-Rusija.

Nedelja, 15. novembra 1914.

Poroča se: V Vzhodni Prusiji boj še dalje traja. Pri Stallupönenu smo ujeli 500 Rusov. Pri Soldau še ni odločitve.

V okolici Wloclaweka smo vrgli nazaj en ruski armadni zbor ujeli smo 1500 Rusov in zaplenili 15 strojnih pušk.

Stallupönen je v vzhodni Pruski na črti Eydtkuhnen—Insterburg, kakih 12 km oddaljen od ruske meje. Wloclawsk leži ob Visli severozahodno od Varšave, oziroma Plocka; severovzhodno od Wloclawska na vzhodnopruskem ozemlju pa Soldau.

Ponedeljek, 16. novembra 1914.

Veliki glavni stan, 15. novembra dopoldne. Boji ob meji Vzhodne Prusije in na Rusko-Poljskem se na vzhodnem bojišču nadaljujejo. Odločitev še ni padla.

Torek, 17. novembra 1914.

Uradno se poroča: Boji na vzhodu trajajo dalje. Včeraj so naše čete, ki se bore v Vzhodni Prusiji, vrgle nazaj sovražnika južno od Stallupönena.

Čete, ki operirajo iz Vzhodne Pruske, so pri Soldau vspešno odbile ondi prodirajoče ruske moči in so vrgle na desnem bregu Visle prodirajoče ruske moči v zmag polnem boju pri Lipnu na Plock nazaj. V teh bojih je bilo ujetih 500 Rusov in zaplenjenih 10 strojnih pušk.

V bojih, ki so se vršili nekaj dni kot nadaljevanje uspeha pri Wloclawsku, je padla odločitev. Več ruskih armadnih zborov, ki so nastopili proti nam, je bilo vrženih nazaj preko Kutno. Rusi so izgubili 23.000 mož, katere smo ujeli in naimanj 70 strojnih pušk in tudi topov, katerih število pa še ni dognano.

Sreda, 18. novembra 1914.

Podvzetja na bojišču se dalje ugodno razvijajo. Podrobnih poročil ni.

Četrtek, 19. novembra 1914.

Na Poljskem so se severno od Lodza razvili novi boji, katerih odločitve še ni. Južnovzhodno od Soldau so nemške čete prisilile sovražnika, da se je umaknil na Mlawo.

Na skrajnem severnem krilu je bila premagana 16. in 17. novembra močna ruska kavalerija in vržena nazaj preko Pillkallen.

Sobota, 22. novembra 1914.

Na meji Vzhodne Prusije je položaj nespremenjen. Zahodno od jezer so se polastili Rusi neke nezasedene utrdbе in starih, vzdanih topov. Deli sovražnika, ki se je umaknil čez Mlawo in Lipno, se nadalje umikajo. Južno od Plocka nemški napad napreduje. V bojih pri Lodzu in Čenstohovi ni še padla odločitev.

Nemčija-Francija, Anglija, Belgija.

Nedelja, 15. novembra 1914.

Uradno se poroča: Boji v zahodni Flandriji trajajo še dalje, zadnje dni jih ovira deževno in viharno vreme. Naši napadi počasi napredujejo. Južno od Yperna smo ujeli 700 Francozov.

Angleški napadi zahodno od Lille so bili odbiti. Pri Beroy au Bac so morali Francozi zapustiti obvladujoče stališče.

V argonskem gozdu je naš napad dobro napredoval. Francozi so imeli močne izgube in so pustili tudi včeraj zopet nad 150 ujetnikov v naših rokah.

Ponedeljek, 16. novembra 1914.

Veliki glavni stan je 15. novembra dopoldne poročal: Boji na desnem krilu so tudi včeraj trpeli radi neugodnega vremena in so le malo napredovali. Med utrudljivimi predeli je bilo ujetih nekaj sto Francozov in Angležev ter sta bili zaplenjeni dve strojni puški. V Argonskem gozdu se je posrečilo, da se je razbilo močno francosko opirališče, ki se je z naskokom vzelo. Izmišljeno je poročilo Francozov, da so neki nemški oddelki pri Coincourtu (vzhodno od Marsala) spravili v nered. Francozi so marveč pri Coincourtu imeli izdatne izgube, medtem ko nismo mi njih enega moža izgubili.

Torek, 17. novembra 1914.

Veliki glavni stan poroča: Na zahodnem bojišču je bilo včeraj delovanje na obeh straneh vsled velikega viharja in sneženih zametov le neznatno.

Na Flandernskem naši napadi polagoma napredujejo.

V Argonskem gozdu smo dosegli nekaj večjih uspehov.

Sreda, 18. novembra 1914.

Tudi včerajšnji dan na zahodnem bojišču je splošno mirno potekel.

Južno od Verduna in severnovzhodno od Cireya so Francozi brezuspešno napadli.

Četrtek, 19. novembra 1914.

Boji na zahodnem Flandernskem trajajo dalje. Položaj bistveno ni izoremenjen. V argonskem gozdu so nemški napadi uspešno napredovali.

Francoški napadi južno od Verduna so bili odbiti. Neki napad na nemške čete pri St. Mihielu na zahodni breg reke Maas potisnjene moči se je, ko je zčetkoma imel uspeh, popolnoma ponesrečil.

Nemški napad južnovzhodno Cireya je primoral Francoze, da so zapustili en del svojih stališč.

Chatillon so nemške čete z naskokom vzele.

Sobota, 22. novembra 1914.

V Zahodni Flandriji in na severnem Francoskem ni nobene bistvene spremembe. Razmočena, deloma zmrznjena tla in snežni viharji otežujejo premikanje. Francoski napad pri Combrai, južno-vzhodno od Verduna je bil odbit.

Turčija-Rusija.

Ponedeljek, 16. novembra 1914.

Turške čete pri Lazistanu so včeraj napadle rusko postojanko Liman v bližini ruske meje. Rusi so imeli težke izgube. Turške čete so obkolile tam se nahajajoče ruske čete. Rusi so hoteli doseči ojačenja, pa so turške čete ista razkrovile. Drugi turški oddelki je zasedel Duzköf in odrezal Ruse pri Ran-Hedressersai. Turki so zaplenili veliko municije in živil. Rusi so brezuspešno obstajali postojanke na meji pri Kamošu in Ab-Izlahu.

Četrtek, 19. novembra 1914.

Turške čete, ki so pri Lazistanu stopile na ruska tla, so po hudem boju premagale Ruse in jim zadale velike izgube. Turki so ujeli 100 Rusov in zaplenili dva

gorska topova. V boju pri Köpriku so turške čete poraženim Rusom poleg že sporočenega plena odvzele še pet strojnih pušk.

Generalni štab ruske kavkaške armade poroča: Po celi vrsti bojev v okolici Köpriku so naše sprednje čete končno doгнаle, kako da je razvrščen sovražnik. Ker so zadnje dni došla znatna turška ojačenja na obrežje pri Chni Skali, v Erzerum in v Trapezunt, se naše čete z boji umikajo v pokrajine, kakor se jim je ukazalo. Izjalovil se je turški poizkus, da bi zopet osvojili grič Khanessoluk, ki smo ga vzeli. Drugi ruski oddelki niso imeli važnih bojev.

Petek, 20. novembra 1914.

Iz glavnega stana poročajo: Že dva dni napada srdito naša armada rusko, ki je zavzela naša armada v bajonetnem naskoku višine v okolici Azaba, ki jih je imel sovražnik izredno močno utrjene. Naše čete, ki prodirajo v smeri proti Batumu, so prizadele sovražniku še en velik poraz, zasedle postojanki Zazvotlar in Kora, odvzele v Zazvotlaru Rusom eno zastavo, ujele šest častnikov, med njimi nekega podpolkovnika in nekega kozakeškega stotnika, kakor tudi 100 vojakov ter zaplenile štiri topove, en avtomobil, večje število konj, kakor tudi večjo množino živil. Ruske izgube so velike. Ostanek je pobegnil v redi proti Batumu. Turške čete, ki prodirajo v Zairbaidujanu, so se bojevale 16. t. m. z močnim ruskim oddelkom pri Sahnasu. Rusi so bili pobiti in so imeli med mrtvimi 2 častnika in 100 mož. Vodje perzijskih rodov, ki so bili doslej v družbi Rusov, so se s svojimi topovi pridružili turškim četam.

Sobota, 22. novembra 1914.

Turški glavni stan poroča: Dne 17. novembra so turške čete zavzele v bajonetnem naskoku vse stražnice v okolici Artvina. Rusi so pobegnili in pustili za seboj številne mrtvice in množico vojnega materiala. — Boji z glavno močjo ruske armade na obmejnem kavkaškem ozemlju še trajajo. Po hudih bojih so premagale turške čete Ruse, ki so stali na ruskem ozemlju pri Limanu. Rusi so imeli težke izgube in so se umaknili na drugi breg reke Čürük.

Turčija-Anglija.

Torek, 17. novembra 1914.

Turški glavni stan poroča, da so turške čete dne 15. t. m. napadle Angleže v Fao. Izgube Angležev cenijo na 1000 mož.

Sreda, 18. novembra 1914.

Glasom poročil iz Carigrada prodirajo turške čete, ki so bile v znatni moči prodrle v Egipt, z veliko naglico nevzdržno naprej. Mohamedansko prebivalstvo se na celi črti nvdušeno pridružuje turški armadi. Obmejno orožništvo prestopa v turško vojsko in kaže pot. O priliki turškega dohoda v El Aris so se vršile velike panislamske manifestacije. Že sedaj je očitno, da je mohamedanska agitacija v Egiptu dobro pripravila tla za sedanjjo turško vojaško delo. Prebivalstvo, ki se oborožuje iz skritih orožnih zalog, nudi tur-

škim četam dragoceno oporo. V Egiptu je razpoloženje Angležem odločno sovražno in proti angleškim četam vsepovsod izdajalsko.

Petek, 20. novembra 1914.

Turška armada, ki prodira proti Egiptu, izkazuje zopet znatne uspehe. Pričakujejo se še te dni odločilni boji z angleško armado.

NA MORJU.

Turčija — Rusija. V ponedeljek, dne 16. t. m. se je poročalo, da je turško brodovje zopet obstreljevalo Odeso. — Iz Aleksandrije so poročali z dne 11. t. m.: Tu so pridržali 15 turških jadralnic. Glavni turški stan je objavil dne 18. t. m. sledečo uradno izjavo: Turško brodovje, ki je šlo v Črnomorje, da bi poiskalo rusko brodovje, je včeraj zadelo na višini Sebastopolja na dve oklopni ladji in pet križark. Razvil se je boj. Sovražno brodovje je odplulo v smeri na Sebastopolj nazaj, preganjano od turških vojnih ladij. — Turški listi pa prinašajo iz glavnega stana o tem boju sledeče poročilo: Turško brodovje je napadlo rusko, ki se je predrznilo obstreljevati Trapezunt, pred Sebastopoljem. Neka ruska oklopnica je dobila težke poškodbe. Ostale ladje so ušle v smeri proti Sebastopolju. Naše brodovje jih zasleduje. — Petrograjska uradna poročila potrjujejo, da se je bila dne 19. t. m. na Črnem morju pomorska bitka med neko turško ladjo in premočnim ruskim brodovjem. Ruska admiralna ladja »Svatoj Jevstazije« je bila poškodovana; mrtvi so 4 ruski častniki in 29 mornarjev, težko ranjen je en častnik in 19 mornarjev, 5 jih je lahko ranjenih. Boj je trajal četrte ure. — Neko obvestilo glavnega stana izvaja: V Sebastopolj je pobegnilo rusko brodovje, obstoječe iz dveh oklopnic in pet križark, ki jo zasleduje turško brodovje. Rusko brodovje topničark je pobegnilo v neko drugo rusko pristanišče.

Nemčija-Rusija. Iz Kodanija je prišlo 16. t. m. poročilo: Rusko brodovje je zapustilo Helsingfors in odplulo v jugozahodno smer. Bajne namerava prisiliti nemško brodovje do bitke. — Dne 17. novembra so deli nemškega brodovja zaprli vhode libavskega pristanišča s potopljenimi ladjami in so nemške ladje obstreljevale vojaško važne stavbe. Torpedovke, ki so vdrle v notranje pristanišče, so doгнаle, da se sovražnikove bojne ladje niso nahajale v pristanišču.

Avstrija-Francija. Dne 2. t. m. je bilo okoli Visa zbranih 25 do 30 francoskih ladij, sedem jih je priplulo v luko, ko je ljudstvo, ker je bilo vseh vernih duš dan, prišlo iz cerkve. Na ladjo so vzeli vit. dr. Lovrenca Dojmi di Delupisa, Nikolaja Pusiča in tolmača Nikolaja Mužino. Francozi so bombardirali in zažgali bivše skladišče premoğa in hišo čuvaja premoğa. Šli so v klavnico, v tovarno sardin gosp. Antona Mardešiča in pošto, kjer so uničili brzoglavne in telefonske aparate. Nato so bombardirali rt Stončico, pretrgali kabel in zahtevali vojno kontribucijo 50.000 kron.

Končno so se zadovoljili z 21.000 K. S seboj so odpeljali župana viteza Serafina Topiča in svetilničarja na majhnem otoku Host Usmiania ter so opoldne zapustili luko. Prebivalstvo je vse to mirno gledalo. Komizo so pustili pri miru. Kakor se sedaj poroča, so župana S. Topiča in veleposelnika dr. L. Dojmi Francozi izpustili ter se čez Genovo vračata domov. Ne ve se, ali so Francozi izpustili tudi druge viške ujetnike ali ne. — Graški listi z dne 20. t. m. priobčujejo naslednjo brzojavko z Reke: Na Jadranskem morju divja huda burja, da francosko brodovje ni za nobeno delo sposobno. Gosta megla zabranjuje, da francoske ladje ne morejo podpirati branilcev Lovčena, ki ga obstreljuje naša artiljerija. Na Lovčenu leži sneg do kolena, vsled česar se je položaj Kotorja izboljšal.

V ZRAKU.

Nemški aeroplani skušajo — skoraj vsak dan — obiskati Pariz in ga pozdravljati z bombami. Aeroplani pa vedno pravočasno javijo, nakar jim lete nasproti francoski aeroplani, da jih odpode. — Nemški veliki glavni stan je dne 19. novembra dopoldne poročal: Na zahodnem Flandernskem in na severnem Francoskem je položaj neizpremenjen. Neko brodovje nemških aeroplanov je prisililo med poizvedovalnim poletom dva sovražnikova bojna aeroplana, da sta se morala izpustiti na zemljo, enega je pa prisililo, da je padel na tla. Pogreša se naš aeroplan.

Seja kranjskega dež. odbora dne 20. novembra 1914.

Deželni odbor sklene, da vzame vojne posojila za 3 milijone kron — Ker je za l. 1915. vsled nastalih razmer nemogoča ustanovitev proračuna, se določijo načela za deželno gospodarstvo v bodočem letu, in sicer: 1. izplačajo se vse plače in pokojnine; 2. izplačajo se vsi stroški za deželne zavode in urade, v kolikor so neobhodno potrebni za vršitev tem zavodom in uradom naloženih dolžnosti; 3. poplačajo se vsi stroški, ki se nanašajo na deželne dolgove; 4. poplačajo se vsi stroški, ki jih je dežela po obstoječih zakonih dolžna pokrivati; 5. melioracije se izvršijo le po stanju razpoložljivih sredstev deželn. melioracijskega zaklada. Prispevek udeležencev mora biti pokrit že pred pričetkom dela in istotako tudi državni prispevek; 6. izdatki, ki so odvisni od proste volje deželnega zastopa, se dovoljujejo le, če to dopusti vsakratno denarno stanje. Sploh se morajo ti izdatki kolikor mogoče zadrževati in jih dovoljevati proti koncu l. 1915. Obveze za kak daljši čas se ne smejo prevzemati. V kolikor pa se je dežela odslej vezala za kake izdatke, se te obveze izpolnijo pod pogojem, da je ob določenem roku dovolj denarja na razpolago; 7. skupni letni izdatki, ki so odvisni od proste volje deželnega zastopa, ne smejo presegati vsot, ki so za vsak posamezni namen določene po deželnem proračunu za l. 1914. Deželni zavodom se naroči, da varčujejo pri stroških; isto se naroči tudi cestnim okraj-

aim odborom glede potrebnosti za deželne ceste. Da se ustreže zahtevam, ki so glede vsakoletnega gospodarjenja ustavno določene, se sklne proračunski provizorij za leto 1915., t. j., da se v letu 1915. provizorno pobirajo sedanje deželne doklade in naklade, in sicer toliko časa, dokler o tem ni definitivnega sklepa. — Z ozirom na cesarski ukaz z dne 29. avgusta 1914, drž. zak. št. 229, in na ministrski ukaz z dne 15. septembra 1914, drž. zak. št. 245, o vplivu vojnih dogodkov na postopanje in roke v zadevah javnega prava sklne deželni odbor, da bo sicer postopal v zmislu in duhu teh naredb, hkrati se pa zavaruje proti temu, da bi se § 14. drž. osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867., drž. zak. št. 141, uporabljal tudi v stvareh deželne zakonodaje. Ta sklep se naznani tudi drugim deželnim odborom. — Ker se je do gnalo, da se živila izvažajo iz dežele v toliki meri, da preti nevarnost pomanjkanja v lastni deželi, se sklne: 1. da se naprosi deželna vlada, naj prepove izvoz lastnim deželam potrebnih živil iz države; 2. da se izda pouk kmetovalcem v tem zmislu; 3. vzame se na znanje, da je deželna vlada za občine zaplenila 30 vagonov za izvoz pripravljenega fižola. — Dovolí se priboljšek ranjencem za dan 2. decembra t. l. in nakupi nekaj domačega vina za ranjence iz deželne vinarke zadruge. — Ker je vsled nastalih razmer popolni obrat na ljudskih šolah postal nemogoč, se načeloma sklne, da se dovolijo supletorične učne moči samo na enorazrednicah. — Za prireditve učnega tečaja za poštne oficijante se dá na razpolago predavalna dvorana v deželnem muzeju od 1. aprila do 30. junija l. 1915. — Asistent deželnega kmetijsko-kemičnega poizkuševališča in preizkuševališča živil za Kranjsko, Anton Turk, izstopi iz deželne službe. — Deželno kmetijsko-kemično poizkuševališče in preizkuševališče živil za Kranjsko se aktivira s 1. novembrom 1914. — Odkloni se predlog tvrdke Czechowiczka za poravnavo v zadevi od tvrdke zahtevanih doplačil. — Deželni prispevki obrtno-nadaljevalnim šolam za preteklo šolsko leto se nakažejo, ustaviijo pa za šolsko leto 1914/15. — Potrdi se sklep občinskega sveta ljubljanskega za najetje vojnega posojila v znesku 500.000 kron.

Dom in svet.

Osebnosti. Arhidijakoni za ljubljansko škofijo. Imenovani so arhidijakonom gospodje kanoniki: Kolar za Dolenjsko, dr. Čekal za ljubljansko okoličico, Nadrah za Notranjsko, dr. Gruden za mesto Ljubljano, dr. Lampe za Gorenjsko. — Imenovan je vlč. g. dr. Francišek Ušeničnik za aktualnega konzistorialnega svetnika. Vlč. gospod Josip Plantarič, doslej župnik na Dobrovi pri Ljubljani, je bil dne 11. t. m. umeščen na župnijo Trebnje in imenovan dekanom trebanjske dekanije ter duhovnim svetnikom. — S 1. novembrom je bil vojaški superior v Gradcu monsignor Anton Jaklič povišan v VI. činovni razred. — Na župnijo Dobrovo

je bil umeščen vlč. g. Peter Hauptmann, dosedaj župni upravitelj v pokouju.

Papeževa okrožnica. Papež je izdal na škofo katoliškega sveta okrožnico, kjer podaja najprej sliko sedanje vojne in roti kneze in narode, naj napravijo konec sedanjim bratomornim bojem. Toda še neka druga vojna greni papeževo srce, vojna duhov, ki jo je smatrati kot izvor druge vojne. Njen glavni vzrok se nahaja v pomanjkanju odkritosrčne ljubezni do bližnjega med ljudmi, kakor tudi v tem, da je bilo gospodarsko stanje edini cilj človeškega delovanja. Papež spominja na dogmo evangelija, da se moramo ljubiti med seboj, s čemur se doseže, da se višji klanjajo pred nižjimi in krščanskimi čednostmi in da imajo nižji zaupanje do višjih. Prava sreča ni na zemlji, ampak v nebesih. Radi tega se mora ojačiti vera na nadnaravno in s tem upanje na neminljivost dobrega. Ljudsko modernizma je treba iztrebiti in z njim hudobnega modernega duha. Okrožnica zaključuje z gorečo željo po miru za narode in za cerkev, ki dobi s tem potrebno svobodo in konec nenaravnega stanja, proti kateremu vnovič ponavlja proteste svojih prednikov. Papež priporoča, naj se moli k Bogu za mir in kliče na pomoč Sv. Devico.

Odlikovanje. Za poročnika je bil povišan g. prof. Maks Sever. — Srebrno kolajno za hrabrost je dobil E. Klauer iz Ljubljane. — Za hrabro vedenje pri straženju smodnišnice na ljubljanskem polju je bil odlikovan Franc Zgonc. — Zlati zaslužni križec z vojno dekoracijo je dobil slovenski zdravnik na Koroškem dr. Fr. Petek. — Stanko Majcen, praporščak v rez. pri 27. pešpolku, je bil dne 30. oktobra zaradi izrednega junaštva odlikovan z veliko srebrno medaljo za hrabrost. Praporščak Majcen je od prvega dne našega vojskovanja na severnem bojišču ter je neprestano v bojni črti.

Novi grobovi. V Ljubljani je umrl Ivan Podkrajšek, vrl Radeckijev veteran. — Na južnem bojišču je padel uradnik ljubljanske tvrdke Globotschnigg Maks Budnik. — V vojski z Rusi je padel stotnik Jakob Hrenn iz Celovca. — Na severnem bojišču je padel Ivan Oset iz Hruševca na Štajerskem. — Na severnem bojišču je padel stotnik pešpolka št. 27 Ferdinand Gobanz. — Umrl je za ranami, dobljenimi na severnem bojišču kadet 70. pešpolka Ivan Pelan. — Padel je kadetni aspirant pri domobranskem polku št. 6 Jožef Rus. — Na severnem bojišču sta padla Ivan Kordiš, c. in kr. nadporočnik domobranskega pešpolka št. 26 in pomožni učitelj iz Trbovelj Valentin I ubič. — Na Spodnjem Brniku na Gorenjskem je umrl vrl katoliški akademik Joško Jereb. — Na bojišču v Galiciji je padel vrl narodni štajerski bojevnik, pešec 47. pešpolka Franc Sekol iz Gačnika na Štajerskem. — Na južnem bojišču je padel, zadet od srbske krogle skozi glavo, Franc Roškar iz spoštovane hiše Roškarjeve na Drva-

nji v Slovenskih goricah. — Padel je na severnem bojišču trgovec pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah Ferdinand Golob. — Padel je junaške smrti na severnem bojnem polju, zadet v glavo, četovodja 17. pešpolka Franc Pogačar, posestnik na Selu, sin znane Pogačarjeve družine v Vrbi. — V Ljubljani je umrl za tifusom vojak 17. pešpolka Janez Čadež, doma iz Gorenje vasi pri Škofjiloki. — Dne 9. septembra je padel na severnem bojišču pri Kamienbrodu, okraj Grodek, nadporočnik Em. Fink, sin pisarn. ravnatelja Ivana Finka v Ljubljani. — Umrl je v Novem mestu nadsvetnik Albin Smola. — Na severnem bojišču je padel stotnik domobranskega polka št. 27 Just Jašiček.

Ranjenci in ujetniki. Na severnem bojišču sta bila ranjena četovodja 17. pešpolka za hrabrost odlikovani Tobija Pezdur, ki se sedaj nahaja v bolnišnici v Košicah na Ogrskem in sin ljubljanskega trgovca enoletni prostovoljec Rohrman. Po zasebnih vesteh so padli kadet Ružička in enoletna prostovoljca Opančara in dr. Sajovic. — Nadporočnik 47. pešpolka Ivan Bedenk iz Kranja, o katerem se je poročalo, da je mrtev, je v vojnem ujetništvu v Rusiji. — Ranjen je asistent voj. zdravnika dr. Dernovšek. — V ruskem ujetništvu se nahajata ljubljancina Srečko Potnik, poslovodja sodavičarske zadruge in Drago Vidmar, akademik. V ruskem ujetništvu se nahajajo Franc Novak in Stefan Škulj od 17. pešpolka ter Jožef Šusteršič. Jožef Šusteršič biva v Ufi, ki leži v podnožju južnega Urala, Stefan Škulj pa v Stavropolu na Kavkazu. — Kar je Slovencev v ruskem ujetništvu, jih je gotovo največ v Bernaulu v guberniji Tomsk, kjer so znameniti zlati rudniki.

Pogrešanci. V Mariboru že nekaj dni pogrešajo črnovojnika topničarja nadomestne baterije Bukovnika. Prejšnji dan, preden je izginil, je bil zelo razburljiv. Bukovnik je nad srednjo velikostjo, močnih kosti, črnih las in brk, zarjavelega obraza; star je približno 40 let. Doma je z Gorenjskega in je po poklicu gorski vodnik. — Iz Stefanje vasi št. 49 je pobegnila z doma Pavla Lampič, stara 15 let, velike rasti, kostanjevih las, sivih oči, oblečena v temnozeleno obleko, s črnim trakom, belkast robec na glavi. Kdor bo kaj vedel o nji, naj sporoči orožništvu ali pa policiji. — Med ranjenci 7. lovskega bataljona se nahaja tudi Franc Brenk, doma z Visokega pri Kranju. Če kdo ve, v kateri bolnišnici se zdravi dotični vojak naj blagovoli sporočiti na naslov: Urška Brenk, Kranj hiš. 115. — Uboga mati Marija Judnič iz Kota pri Semiču nam piše: Dne 6. oktobra je odšel z doma 22letni mladenič Josip Judnič. Fant je nekoliko slaboumen in na eno oko slep. V obraz je poraščen. Odšel je v zelo slabi rjavkasti obleki. Vse dosedanje iskanje je bilo brezuspešno. Ako bi kdo kaj vedel o njem, naj naznani županstvu Kot pri Semiču. Dobi 20 K nagrade. — Na potopljenem podonavskem topovskem

čolnu »Temes« se je nahajal tudi kot mornar Rudolf Simončič, bivši načelnik Mariborskega »Orla«. Iz dosedanjih poročil ni posneti, ali se je Simončič rešil ali ponesrečil. — Pogreša se od 16. oktobra avskultant Jakob Mikolič, c. kr. rez. poročnik (Grenzschutzbatalion) 2-6 I. stotnija, vojna pošta 308. Bil je ranjen na južnem bojišču. Vsa poizvedovanja, kje se nahaja, so brezuspešna. Prosi se, ako kdo o njem kaj ve, naj blagovoli sporočiti njegovemu očetu J. Mikoliču, Rudolfovo. — Pogreša se rezervist Ivan Fugger, c. kr. domobranski pešpolk št. 4, oddelek strojnih pušk, doma iz Št. Jakoba v Rožu. Dne 26. avgusta je zadnjič pisal svojim. Na njega naslovljena pisma se vračajo s pripombo: nazaj — ranjen. Komur bi bilo kaj o njem znanega, se uljudno prosi, da sporoči njegovemu bratu Fr. Fugger, c. kr. finančni nadstražnik v Liesing im Lesachtal, Koroško.

Nesreče. Peter Vovnik, sin posestnika Kremserja iz Kokre, se je ponesrečil na lovu na divje koze na Kočni. Spodrsnilo mu je na snegu in pri tem se je prestrelil žilo odvodnico na levem stegnu, vsled česar je izkrvavel. — Mali parnik Austro - Amerikane »Josefine« se je dne 17. t. m. na vožnji iz Istre v Trst potopil v višini Pulja. Vozil je premog. Od 12 mož posadke se je rešilo 6 mož, eden je mrtev. Ostale doslej pogrešajo. Vzrok nesreče še ni znan. Parnik »Josefine«, ki je bil prej pod imenom »Sultan«, last avstrijskega Lloyda, je mal parnik s 50 tonami vsebine. Zgrajen je bil leta 1864. v Stettinu. — Dne 17. novembra je na Bregu pri Komendi ustrelil gališki deček 11-letno Angelo Fendro, igraje se s puško deklina očeta. — Z jadrnico se je peljalo dne 17. t. m. 6 prebivalcev iz Cirkvenice na otok Krk, a radi močne burje se niso mogli vrniti. Šli so peš v Silo, kjer so najeli jadrnico, s katero jih je hotel njen lastnik Jurij Car s svojim sinom prepeljati v Cirkvenico. Ko se je nahajala ladja že 25 metrov pred Cirkvenico, jo je silovita burja vrgla na skalo. Ladja se je razbila, vseh osem oseb je padlo v morje, kjer so utonili. Vojak, ki je stražil na bregu, je videl strašen prizor. Klical je na pomoč, neki parni čoln je hitro odrinil na pomoč, a potegnili so iz vode le 7 mrlčev, osmo truplo je izginilo brez sledu. — 13letni posestnikov sin Jože Majde iz Dobrnič je padel pod voz, si zlomil desno roko ter se poškodoval na glavi, da mu je za dlan široko ogoljena lobanja. — Jože Drobnič, delavec lesne tovarne v Soteski, se je ponesrečil v gozdu. Hlad mu je padel na levo nogo in mu jo strl. Ponesrečenca sta bila prepeljana v kandijsko bolnišnico.

»Mrtvi« se oglašajo. Iz Velike doline se piše: Ranjenec je pisal iz vojske, da je Lončarič mrtev; celo sam vojni kurat je pisal župniku, da je pokopal Lončariča. Zvonilo je zato rajnkemu Lončariču, opravila se je zanj črna sveta maša, katere so se udeležili vsi tovarniški pazniki, ker je bil pokojni član tovarniške organizacije, zaprosila se

je sodnja, naj bi postavila otrokom varuha in uredila premoženjske razmere, davkarija pa tudi zaprosila, da bi odpisala obrtni davek. Domači so skoro od žalosti zboleli, a glej, svojemu botru piše sedaj in voščil god, ženi pa, da je bil samo malo prehlajen, a je sedaj docela zdrav. Pomota je prišla, ker je bilo v tukajšnji župniji rojenih več Lončaričev, so sedaj razkropljeni po svetu več let in so sedaj prišli k vojakom. Nauk za vse: bodite silno previdni, preden verjamete vestem o smrti v vojski padlih junakov. — Tudi za mrtvega proglašeni infanterist 47. pešpolka J. Toplak je zopet oživel. Pisal je iz ruskega vojnega ujetništva. — Iz Starega trga se piše, da je iz ruskega ujetništva te dni pisal 2 in pol meseca pogrešani, ranjeni Janko Šumrada, trgovec v Starem trgu 17. pešpolka, 10. stotnija. Nahaja se v ujetništvu v Sibiriji, kamor se je vozil 26 dni in leži neprenehoma.

V pomirjenje tistih, ki od svojih vojakov na bojišču ne dobijo nobenih sporočil, bodi sledeče povedano: Župnik Dolinar v Smarjeti ima na bojišču brata Pankraca pri 7. poljskem topničarskem polku. Od tega že od konca avgusta naprej ni bilo več nobenega glasu. Dopisnica, ki so mu jo poslali dne 2. septembra, je prišla nazaj s pripombo: umrl, retour! Zdaj pa je pisal (27. oktobra) vojak Guzej svoji ženi, ki stane pri Dolinarjevih po domače Matevševih v Zabukovici na Štajerskem »tudi Matevšev Pankrac vas vse skupaj lepo pozdravlja, sva blizu skupaj.« Iz tega sledi, da ali pošta ne more vsega zmirom imeti v redu ali pa vojaki pisati ne morejo. Neki vojak piše svoji ženi, »pišem Ti že deveto karto«. Ona pa je edino to dobila. Drugi vojak piše na pokrovčku od frankove cikoriije, ki ga je slučajno našel. Mnogokrat papirja ali dopisnice ne morejo dobiti ali pa svinčnike.

Dobro se jim godi. Vojak F. D. iz Gorenjske, okolica Kranja, ki se bije v nemški armadi proti Francozom, piše z dne 4. t. m. svoji sestri: Prav lepo se Ti zahvalim za pismo in karto, ki si mi pisala. Bil sem prav vesel. Ti mi pišeš, če potrebujem kaj zimskega perila. Jaz pa Ti povem, da ga imam toliko, da bi Ti ga dal lahko, če bi bila bliže toliko, da bi ga imela lahko za celo življenje zadosti. Mi pridemo mnogokrat v polne prodajalne, se preoblečemo in gremo zopet naprej. — Ta dopisnica, na kateri je to pisano, je razglednica, ki nosi napis »Bouhout-Welvaart Hof.« Datirana je z dne 4. novembra. Pred to razglednico je poslal ta vojak pismo, datirano z dne 1. t. m.

Pročnja. Pogreša se Feliks Kušar, pešpolk št. 17. 2. stotnija, vojna pošta št. 32. Zadnjič je pisal iz Budimpešte sredi avgusta. Če bi kdo kaj vedel o njem, naj blagovoli naznaniti njegovi ženi Mariji Kušar, Inomost, Gaswerk-gasse št. 19.

Genjenim naročnikom »Domoljuba« naznanjamo, da začnemo priobčevati v prihodnji številki zanimivo po-

vest »Rekrut«, ki jo je spisal znameniti pisatelj Henrik Conscience.

Odlikovanje. Poveljnik III. vojnega zbora, general infanterije Colerus pl Geldern je v priznaje za hrabro in uspešno vodstvo svojega zbora odlikovan z redom železne krone I. razreda in vojno dekoracijo.

Kazen srbskih četašev. Pri vходу v Valjevo so bile naše čete, kakor je poročal generalni štab, sprejete najprej s cveticami, nato so pa Srbi metali nanje bombe in streljali iz hiš. Te biše so bile nato za kazen razstreljene, notri ujeti četaši pa obešeni.

Pohvala naših fantov. Dr. Fr. Kulovec, profesor v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano, ki je sedaj vojaški kurat v Galiciji, je pisal svojemu prijatelju pismo, v katerem pravi med drugim o naših vojakihi: Imenujejo nas železno divizijo in v diviziji naš polk železni polk, ki nikdar ne odneha... Polkovnik mi je v enomer ponavljal: »Zlata vredni ljudje. Te dni smo defilirali mimo poveljnikov in mimo vojnega ministra. Polkovnik je ves vesel pravil pri večerji, kako ugodno so se ti odličnjaki izrazili o naših ljudeh. »Polk, ki mu ga ni para,« s a m o eno napako ima: prekoražen je...«

Za poljske begunce na Kranjskem se je ustanovil poseben odbor v Ljubljani. Pisarno ima v Katoliški tiskarni v Ljubljani, III. nadstropje. Uradne ure vsak dan, tudi ob nedeljah od 11. do 12. ure dopoldne. Vsa pisma in druge pošiljatve naj se pošiljajo na naslov: Kazimir Elias, gimnazijski ravnatelj, Ljubljana, Katoliška tiskarna, III. nadstropje.

General Auffenberg je zopet ozdravel.

Ladja z božičnimi darovi za otroke vojskujočih se narodov. Kakor smo že svoječasno poročali, so sklenili ameriški otroci, da pošljejo otrokom vseh vojskujočih se držav v Evropi, katerih očetje so v vojski, za Božič darove. Sedaj se o tem poroča iz Amerike z dne 14. t. m.: Danes je odplul parnik »Janus« z milijonom božičnih darov ameriških otrok tovarišem v Evropi. Najprej se ladja ustavi v Falmouthu, da odda darove, namenjene angleškim otrokom. Tu se preloži darovi za male Belgijce na drugo ladjo. V Havru izkrca »Janus« darove, namenjene za Francijo, v Neapolju pa za Avstrijo in Nemčijo. Potem se poda parnik v Solun, da izroči darove, namenjene balkanskim otrokom. Darove za Rusijo pripelje posebna ladja, ki odpluje jutri v Arhangelsk.

Sreča v nesreči. Iz vojaške bolnišnice v Budimpešti je prejela »Edinost« sledeči dopis: Javljam Vam, da se z menoj nahaja v tukajšnji bolnišnici neki Jakob Podgornik iz Bukovega pri Grahovem ob Bači. Njemu so tudi nogo odrezali, kakor meni. Branil se je vse do zadnjega. Zdravniki so mu prigovaljali in prav tako tudi jaz, kajti šlo se je za njegovo življenje. Z ozirom na to, da si Podgornik ne bo mogel tako

lahko služiti kruha, se je obvezala neka baronica, da ga bo skozi tri leta podpirala dnevno z dvema kronama, neki zdravnik pa mu je zagotovil enako podporo za vse življenje. Tako bo revežu vendar pomagano. Vas pozdravljam, s spoštovanjem Anton Skomperle.

Smodke brez vžigalic prižgane. Neki tvorničar svalčice v Stuttgartu je iznašel pripravo, ki jo bodo gotovo vojaki na bojišču najtoplejše pozdravili. Sestavljen je namreč snov, ki se tudi v visoki vročini ne užge, kar so dognali strokovnjaki in zato se smejo s to snovjo oskrbljene smodke in svalčice pošiljati tudi po pošti. S prižgalno snovjo so smodke in svalčice lahko ob koncu namazane in se prižgo, če se snov podrgne z vžigalno plastjo, podobno vžigalni plasti na zavojih vžigalic, a nima z njimi nič skupnega. Smodke se lahko zažgo brez vžigalic in tudi na vetru in se okus nič ne poslabša. Prvih 10.000 tako izdelanih smodk je iznajditelj poklonil Rdečemu križu v Stuttgartu, da jih odpošlje vojakom na bojišče.

Od 17 duhovnikov mariborske škofije, ki so jih kot izdajalske srbofile zaprli, potem ko je nekatere od nemškega časopisja nahujskana množica napol ubila in opljuvala, je vojaško sodišče v Gradcu po natančni preiskavi izpustilo 16 gospodov kot popolnoma nedolžne, en sam župnik pa še mora čakati na izid sodbe.

Ponarejene denar vsake vrste kroži v naših krajih ob laški meji. Hujskati in napadati slovenske in hrvatske raje »neodrešenci« ne smejo več, zato so se posvetili zdaj v večji meri kakor sicer, »privatnemu« kovanju in risanju denarja, kar menda bolj nese.

Doktor modroslovja in starešina katoliškega dijaškega društva »Danica« je postala gospodična Angela Piškernik, katoliško in narodno zavedna Korošica. Bog obudi Korošcem še več takih hčera!

Gene žitu. Nemška zvezna vlada je ustavila oderuštvo žitnih spekulantov. Dne 4. novembra je določila najvišje cene žitu. Igre na žitni borzi so s tem končane. Pšenica je v Nemčiji 7 do 8 kron, rž pa 5 do 7 kron ceneje kakor v Avstriji.

Kaj je s Slovenci v Egiptu? V Egiptu, zlasti v Aleksandriji, je lepo število Slovencev. Samo udov Mohorjeve družbe je tam 94. Anglija je dala v Egiptu aretirati vse polno avstro-ogrske in nemške državljanov ter so jih prepeljali v vojno ujetništvo na otok Malta.

Zanimivo odkritje. Tržaški listi so poročali, da je v Kopru izpovedal neki Aleksander Hamerle, ki je tam zaprt radi tatvine, da je on svoj čas pomoril one nesrečne tržaške kočijaže, o katerih se je pred leti poročalo, in tudi neko Antonieto, o čemur pa se do danes še ni vedelo ničesar. Pravi, da ga je vest tako pekla, da ni mogel več molčati. Kakor je znano, je bil ustreljen dne 9. julija 1907 kočijaž Praznik. Drugi slučaj se je dogodil že isti mesec dne

15. Ustreljen je bil kočijaž Mohorovič. Dne 15. decembra istega leta je bil ustreljen kočijaž Vidav na cesti od Opčin do Sežane. Četrti slučaj se je dogodil dne 28. januarja 1908. Ustreljen je bil mlinar Peter Furlani iz Prvačine, ki je peljal moko iz Nabrežine v Devin. Vsi so bili napadeni zavratno in nikdo ni vedel, kdo je morilec.

15letnega četovodjo zasliši cesar. Cesar bo sprejel v avdijenci 15letnega rusinskega kmetkega sina Lazarja Melneczuka, ki se je v Bukovni tako odlikoval, da ga je povišal njegov polkovnik za četovodjo.

Kako si Francozi »pomagajo«. Francozi so metali v vaseh pri mestu Arras med nemške vojake sledeče listke: »Rusi so vdrl v Berlin. Cesar in cesarica sta ušla iz mesta. Nemci so med mestoma Verdun in Toul popolnoma obkoljeni. Poslali so zadnjih 40.000 mož na bojišče. Vaši generali jočejo.« — Razume se, da so se Nemci krohotali, ko so slišali, s kakšnimi zvijačami jih hočejo Francozi oplašiti.

Feldcajmojstru Potioreku je dal cesar vojaški zaslužni križec I. razreda z vojno dekoracijo za zasluge, ki si jih je pridobil na južnem bojišču.

Ogrski ministrski predsednik grof Štefan Tisza je odpotoval v nemški glavni vojaški stan.

Italijanski socialni demokratje prirejajo mnogoštevilne shode, na katerih proglašajo potrebo, da ostane Italija nevtralna.

Italijanska vlada je prepovedala v izložbah razobešati razglednice, ki niso v soglasju z italijansko nevtralnostjo.

Turška vlada je proglasila kot ugasto pokroviteljstvo Francije nad katoličani na Vzhodu in namerava imenovati pri sv. Stolicy posebnega poslanika.

Popravek. V pesem »Gorenike« v predzadnji številki se je urinila neljuba pomota. Mesto »v ogari« naj se prav čita »v ozari«.

Pokušnja dolenskih in belokranjskih vin. Da se povzdigne vinska kupčija na Dolenjskem, priredi kmetijska podružnica novomeška 6. in 7. decembra t. l. v dvorani gostilne gospoda Josipa Windischerja v Kandiji in sicer v nedeljo, dne 6. decembra ob 11. uri dopoldne do 6. ure zvečer, v ponedeljek, dne 7. decembra od 10. ure dopoldne do 6. ure zvečer, pokušnjo dolenskih in belokranjskih vin. Ta pokušnja nudi domačim in zunanjim interesantom, zlasti gostilničarjem in vinskim trgovcem najboljšo priliko, da se seznani z dolenskim in belokranjskim vinskim pridelkom in da se v slučaju potrebe založe s potrebnim vinom. Zveze v Ljubljano itd. so prav ugodne, v ponedeljek, dne 7. decembra se vrši v Novem mestu tudi živahen mesečni semenj tako, da zunanji interesente obisk pokušnje združijo lahko z eventualnim nakupom na živinskem trgu. Zato jih vabimo vse k obilni udeležbi. Vinogradniki, ki imajo vino na prodaj, se naprošajo, da pošljejo od vsacega vina najmanj tri litre, če le mogoče v

vinskih steklenicah, najpozneje v sobo dne 5. decembra dopoldne na naslov kmetijske podružnice novomeške. Na steklenicah ali v pismu naj navedejo vrsto (sorto), množino in ceno vina ter svoj natančen naslov. — Za kmetijsko podružnico novomeško V. Rohrman, načelnik, B. Skalicky, odbornik.

Opozarjamo na današnji oglaš podjetja zvezdnih tkanin »Hermes«, ki ima tovarniško zalogo v Šelenburgovi ulici št. 5 v prvem nadstropju, na Miklavžovo in božično prodajo ostankov, ki se prične prihodnjo soboto dne 28. novembra in potem dalje vsako sredo in vsako soboto. Prodaja se po izdatno znižani ceni.

Razmere na Ruskem Poljskem pred vojsko, ki so bile zelo žalostne in vsled krutega preganjanja poljskih katoličanov naravnost neznosne, polne po nedolžnem prelite krvi, kaj lepo opisuje knjižica, ki je izšla pred par leti pod naslovom »Krvav list« iz zgodovine ruskega zistema. Preganjanje katoličanov na Ruskem. Spisal dr. Leopold Lenart. Knjižica velja s poštnino vred 1 K 10 vin. in se dobi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Dr. E. Globočnik v Kranju ima sedaj zopet prav izvrstnega zobotehnikarja, kateri izvršuje vsa najfinejša zobotehniška dela ter je slavnemu občinstvu prav dobro postreženo.

Žrebanje ogrske državne dobrodelne loterije se vrši že dne 9. decembra. Ta edina v Avstriji dovoljena dobrodelna loterija obsega 14.885 dobitkov v skupnem znesku 475.000 kron. Štirje glavni dobitki po 30.000, 20.000, 10.000 in 5000 kron kakor tudi vsi ostali dobitki se izplačajo v gotovini. Srečka stane 4 krone in se dobi po vseh uradih, tobakarnah in menjalnicah.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katero jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 $\frac{3}{4}$ % brez kakakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Prosimo — berite!

Položnice so priložene današnji številki »Domoljuba« za one naročnike avstro-ogrske monarhije, ki prejema list po pošti naravnost na svoj naslov in prosimo cenjene naročnike, da

čimpreje nakažejo naročnino v znesku 3 K za prihodnje leto. — Položnico naj vsakdo odda na domači pošti, kjer list prejema, ker ima sicer upravnishvo mnogo nepotrebnega dela.

Oni naročniki, ki prejemaajo list pri poverjenikih, v »Domoljubu« ne prejmejo položnice, ker je ne rabijo, in naj oddajo naročnino tudi takoj svojemu poverjeniku.

Kako se položnica (ali ček) izpolni, smo že opetovano pojasnili. Kdor ne zna dobro in pravilno napisati položnice, naj naprosi koga drugega, da mu to naredi. Predvsem upoštevajte to-le: Vsak naj zapiše na srednji del položnice natančno svoj naslov, pa ne naslov našega upravnishva, in sicer ravno tak naslov, pod kakršnim sedaj prejema list. Ako pa želi kako premembo oziroma popravek pri svojem naslovu, naj pa to zapiše na zadnji strani v srednjem delu položnice.

Za avstrijske naročnike so priložene položnice avstrijske poštne hranilnice (račun štev. 24.797 zelene barve) in imajo na srednjem delu že predtiskano ime »Domoljub«. — Po »Domoljubovih« položnicah naj se ne plačuje nobena druga stvar kot samo in edino »Domoljub«, torej noben drug časopis in nobena knjiga. Kdor bo po naši položnici poslal denar za drug namen, ga bomo vpisali na račun njegove naročnine.

Naročniki na Ogrskem in Hrvaškem prejmejo ogrske položnice (račun štev. 26.511, sive barve) in naj porabijo samo te, ker poštni uradi v teh deželah ne sprejemajo drugih.

Za Bosno in Hercegovino smo priložili položnice bosensko-hercegovske poštne hranilnice (račun št. 7563, svetlomodre barve), katere naj uporabijo.

V slučaju, da kdo ne bi dobil prave oplošnice ali pa sploh nobene, naj jo takoj reklamira, najbolje tako: Na list papirja naj napiše na eno stran: »Reklamacija — poštne ne prost — Upravnishvu »Domoljub« v Ljubljani — na drugo stran pa: »Reklamiram prilogo št. 48. »Domoljub« od 26/11. t. l. Ime in naslov:.....

Položnice prejmejo tudi tisti naročniki, ki so že plačali za leto 1914., ker bi melo upravnishvo preveč posla, če bi moralo izzeti one naslove. Vsak tak naročnik naj položnico shrani ali jo pa odda svojemu prijatelju.

Naročniki v Nemčiji naj plačajo naročnino za celo leto 4 krone. Naročniki v Ameriki in drugod naj plačajo pa letnih 6 kron po poštni nakaznici, ker je to najbolj enostavno. — Nekateri naročniki imajo navado, da nakažejo naročnino po kakšni banki, kar je pa za upravo zelo zamudno. Prva banka namreč izroči znesek kakšni drugi, ta zopet tretji itd., slednjič, ko pride denar v naše roke, pa nobena ne ve, kdo je plačal. — Če

se pa kdo mora poslužiti banke, naj nam to sporoči v pismu ali na dopisnici, da bomo vedeli, kdaj in koliko je plačal.

Dopisi.

Št. Vid nad Ljubljano. Padli junaki. Ko to pišem, pojo zvonovi g. I. Pavšiču iz Zgornje Šiške, ki je častno padel kot poročnik na južnem bojišču. Junak Pavšič je bil brat č. g. Fr. Pavšiča, župnika na Turjaku. Padla sta tudi iz Št. Vida Ivan Pečnik po domače Frnadov in Ivan Bitenc, četovodja. Oba pri 17. pešpolku. Slava junakom!

Št. Vid nad Ljubljano. Pouk v naši šoli se je zopet redno pričel.

Komenda. Dne 18. t. m. je staknil domači sin Peter, lovsko puško svojega očeta Franceta Jenko, posestnika in lovskega čuvaja na Bregu pri Komeni, katero je imel ta skrbno v podstrešju srito. Pušo je nabil z nabojem za zajce hoteč z istim streljati vrabce. V to hišo je zahajal pogosto 13 letni Peter Ceh sin Rusinskih beguncev, ki stanujejo v sosednji hiši. Ko je domači sin nabito puško shranil nazaj v podstrešje in se oddaljil, tedaj je Rusinski dečko stekel po puško, ter pomeril z njo najprej v starejo, potem pa v mlajšo domačo Jenkovo hčerko, sedečo v sobi pri mizi. Strel je sprožil in 11 letna Angela Jenko se je zgrudila s prestreljenim čelom mrtva na tla.

Moravče. (Ranjeni iz naše fare.) Janez Kokalj (Šmajdar) iz Podkraj, ranjen v roko, Anton Kokalj (Korlnov) iz Vrhpolja, Martin Zupančič (Smrekarjev) iz Cveteža, ranjen v prsa, Janez Grošel (Gričarjev) iz Dešna v levo roko, Anton Birk (Blažov) iz Dol ima prestreljeno dlan leve roke, Janez Cerar (Tičov) iz Gor. Javošče, Jernej Klopčič (Kalski) iz Kala, ranjen v nogo. Vrhutega je dobil kolero in piše, da so ga vsega z apnom potresli, pa bo kmalu okreval. Janez Kos (Kramorčkov) iz Češnjic se nahaja v ruskem ujetnistvu. — Franc Smrkolj iz Mošenika je dne 15. novembra izdihnil svojo blago dušo. Kot najzvestejši član Orla in Marijine družbe je želel biti tudi pokopan v orlovski uniformi, katero je krasila svetinja Marijine družbe. In res se mu je ta zadnja želja izpolnila v polni meri, kajti vse so mu oskrbeli prijatelji Orla in društveniki. V uniformi so ga nesli k zadnjemu počitku, na grobu so mu peli zadnje slovo in se tako ločili od mladeniča, ki ga je spoštoval vsak, kdor ga je poznal. Dobri France, za katerim žalujejo starši, bratje, sestre in društveniki, spomni se gori pri Bogu tudi nas. Strojbarjevega Franceta sicer ni več med živimi, preselil se je, da prejme plačilo za svoje zgledno življenje, a njegov zgled naj živi med nami.

Iz Idrije. »Hvala Bogu, da imam zopet nekaj dela! Vi ne veste, kako je hudo človeku, vajenemu neprestanega dela, pa ga naenkrat višja moč od svojega delokroga odvzame. Že tri mesece

se potikam po širni Avstriji, en čas med tem narodom, pa zopet v drugem mestu, sedaj sem pa dospel v Idrijo, pa ste mi naklonili delo med mojimi rojaki! Tako je govoril pretečeni teden polski župnik g. Štefan Bilinski našemu dekanu. Iz Idrije sta bila dva zdravnik poklicana k vojakom, tretji je pa radi napornega dela opešal. Treba dobiti zdravniško pomoč od drugod. Sama Idrija že velike zdravniške moči potrebuje, kaj pa šele okolica. Ministrstvo je odredilo, da je k nam dospel zdravnik iz Lemberga, ker je moral radi vojske zapustiti svoje mesto. Z njim je pa tudi dospel k nam njegov prijatelj župnik Bilinski. Ker je zdravnik dobil precej obilo dela, treba bilo zaposliti še njegovega prijatelja. Poljski begunci so bili v Idriji, drugi zopet v hiralnici na Marofu, tretji v Spodnji Idriji. To je bila cela kolonija, nova naselbina tujih ljudi, ki so se čutili tujce še tudi med Slovani. Te je priporočil g. dekan novodošlemu župniku, in ta je z veseljem prevzel vse pastirstvo med njimi. Kako so hoteli k spovedi, posebno še moški, ko so zvedeli, da imajo domačina v svoji sredi. Usmiljene sestre na Marofu so preskrbele g. Bilinskemu stanovanje, hrano in vso postrežbo zastoj, pa bo tam v sredini naših izseljencev zbiral v domači kapeli svoje Poljake k razni službi božji. Razjasnili so se jim obrazi, ko so izvedeli begunci za to duhovsko pomoč, celo šolski otroci so izostali iz šole, da so zamogli spoved opraviti v svoji poljščini. Tako se bode tem revežem omilila tujina, ko bodo pevali svoje litanije in med sv. mašo poljsko peli, kar se do sedaj niso upali, misleč, da bodo nam vsem nadležni. Ker sta med njimi tudi dva organista, bode šlo jim vse gladko iz pod rok.

Žaljna. Naša fara ni sicer sadni kraj prve vrste, tudi letošnja letina ni bila dobra, a vendar so darovali ljudje samo na Plešivici in Zagradcu čez 200 kilogramov sadja. Poslalo se je v Ljubljano in Litijo za ranjene in bolne vojake. Nabralo se je v fari tudi mnogo jajc in perila, za kar izreka podružnica Rdečega križa v Litiji najtoplejo zahvalo darovalcem. Tudi volna, iz katere prav pridno pletu deklice gorka oblačila za vrle naše vojake, se je nakupila iz prispevkov faranov. Najsrčnejša zahvala jim zato! — I v naši fari imamo Poljake-begunce, ki so jako delavni in pobožni. Vedenje njihovo pri molitvi naj nam bo v najlepši zgled! Pomagajmo jim po svojih močeh, da se bodo počutili med nami doma, ker so morali za nekaj časa zapustiti rodno grudo. Vsak naj pomisli, kako bi mu bilo pri srcu, ako bi moral bežati pred vojnimi viharjem ter pustiti doma vse — prav vse! — Pretekli mesec je umrl najstarejši mož v naši fari, Janez Steklasa, znani »Birtov oče«, v 95. letu. Pač lepo število! Hodil pa je do zadnjega okoli ter še dokaj dobro videl in slišal. Bodi mu zemljica lahka!

Gospodarske vesti.

TRGOVINA OB VOJSKINEM ČASU.

Ne le mi, ki smo udeleženi vojske, cel svet čuti grozne posledice boja. Skoro vse države so vpoklicale svoje rezerviste, da so pripravljene za vse slučaje. Ravno zaradi tega pa tudi povsod trgovina trpi. Kitajska vlada, ki ima navadno prazne blagajne, je kar po domače povedala, da zdaj ne plača nobenega dolga. — Iz Danske in Nizozemske je šlo vsak teden mnogo ladij, obloženih z mesom, maslom, jajci, mastjo in sadjem na Angleško. Nad polovico teh živil so dobivali Angleži iz severnoevropskih dežel. Ves ta promet je zdaj skoro popolnoma ustavljen, ker se ladje bojijo podmorskih min.

Da se ne bodo Angleži prav lahko in poceni v teh razmerah preživeli, je razumevno. — Najbrže je tam veliko hujše pomanjkanje kakor pri nas. — Nizozemci so sklenili, da bodo zmanjšali pridelovanje masla za 30 odstotkov, da ne bodo šle cene preveč nazaj. Danci bodo pa v Nemčiji tišali z živino in maslom. K nam od njih ne bo prišlo veliko blaga, ker ga Nemci ne bodo pustili radi naprej. — Čilska je prodala vsako leto nad 50 milijonov čilskega solitra in dobila zanj več sto milijonov kron. Ta kupčija je sedaj skoro popolnoma ustavljena. Amerika ne more prodati bombaža, bakra in izdelkov svojih tovarn. Vsi čutijo grozno vojsko. Najhujše je seveda tam, kjer divja ta grozna morilka. Prejšnje čase so vojske vsaj zidovom prizanesle. Če je bila kaka trdnjava razdejana, je bilo to tudi vse. Zdaj pa res kamen na kamnu ne ostane.

Dražita se v zadnjem času posebno fižol in grah. Ljudje so spoznali veliko redilno moč stročnic in se hočejo poceni preživeti. Posebno fižolu gre cena hitro naprej. Na Dunaju že zdaj prodajajo 1 kg fižola 54 do 88 v. Cena bo šla gotovo še znatno naprej. V zadnjem času se je kmetom svetovalo, naj ne gredo s cenami preveč kvišku, za jajce je prav zadosti 10 vin. za komad, za krompir pa 8 K za 100 kg. Taki sveti so seveda poceni. Cene se vselej ravna po množini blaga in potrebi ljudstva. Tisti, ki daje take svete, gotovo še ni veliko sam delal na polju. Koliko mora kmet trpeti, preden pridela 100 kg krompirja. In ob vojskinem času, ko so trgovci s kavo, katero so imeli že prej v zalogi, poskočili za 100 K pri q, naj bi kmet dajal krompir 1 mernik za 1 K 80 vin. Saj se bodo prašiči dvignili toliko v ceni, da bo s pitanjem lahko več pridobil kakor se mu zdaj za krompir ponuja. Kako se pa računa zdaj petrolej, železo in sladkor! Advokat računa za malo pismo, par vrstic, 10 K. Kmet pa ... Bati se je pa res, da bodo kmetje krompir preveč pokrmili in ne bodo v mestih za časa dobili zadostnih zalog. Zdaj mislijo dobiti krompir iz Ogrske prav poceni. Naj se le poskusi. Kmetje bomo sami veseli, če se sponese. — Na Nemškem so vpeljali najvišje cene za

žito. Nobeden ne sme prodajati čez določeno najvišjo ceno. Polni upov so se podali mlinarji in trgovci na trg. Pa glej spaka, nobenega ni bilo, ki bi imel kaj na prodaj. Menda so kmetje napravili bojkot. To je bilo prav tako kakor v Ljubljani z jajci. Določila se je najvišja cena 10 vin. za 1 jajce. Kmetice pa ni bilo na trg z jajčnimi košarami. Zdaj so se ljubljanske gospodinje podale na pot proti postaji loviti kmetice z jajci. Vsaka, ki je prinesla košaro, je bila kar oblegana od raznih skrbnih visokih in nizkih gospodinj. Kmalu bi se steple za jajca. Prav rade so plačevale izven trga po 14 vin. za jajce in vsaka je bila vesela, ki ga je dobila.

Goveja živina je vedno dražja. Dne 9. t. m. je bilo na dunajskem trgu 9142 glav govedi. — Čudno je, da je sedaj vsak teden trikrat toliko živine na prodaj kakor poprej. Dolgo to ne more trpeti. Ko bo živine zmanjkalo, bo cena šele prav začela kvišku. Naj vsak pametni gospodar do tistega časa svojo žival hrani, saj krme imamo dosti.

Mlečni izdelki gredo hitro v ceni naprej. Sira sploh ni več mogoče dobiti. Maslo je poskočilo pri 1 kg za 50 v. Letos bomo meščane enkrat čisto sami zalagali. Maslo pride gotovo do 4 K. Naj nobeden prenašlo ne dela sklepa za celo leto. — Prašiči gredo tudi naglo v ceni naprej. Dne 10. t. m. je bilo na Dunaju 5531 prašičev za meso in 8866 debelih. Kakor kaže, se bodo kmalu plačevali tudi pri nas lepi debeli po 1 K 40 vin. Držite, dokler morete. V mestih se slab špeh prodaja po 2 K 40 vin., lepše meso do 3 K 60 vin. Ali bi ne storili meščani zelo pametno, ko bi šli na kmete in si sami kupili kako lepo žival ter doma napravili šunke, klobase in mast. Mnogi so že poskusili tako. Navadno jim je že vrednost zabele celega prašiča plačala. — Saj je koncem jeseni povsod veliko lepih živali. Žitne cene gredo še vedno višje. Pšenica se že plačuje po 45 K. Tudi turšica je zelo naglo šla kvišku. Od julija se je podražila pri 1 q za 9 K. Zdaj je še za 24 K na Hrvaškem ni mogoče dobiti.

Ze zdaj bo treba z močnim gnojenjem pripraviti polje za prihodnje leto, da bo več rodilo.

Za naše gospodinje.

Varčuj zdaj, da boš imel pozneje. O lakoti govori sedaj vse z nekako lahkomisljenostjo, živi se pa naprej po stari navadi. Vse se izgovarja: »Kaj bom stradal zdaj, dokler imam, bom že, ko ne bom imel več.« Ko bi si pritrgal zdaj vsak dan par grižljajev, bi se poznalo pomladi, posebno kjer je velika družina. Priučimo se zdaj hudega in prenašali bomo lažje, kadar pride. Gospodinja naj skrči število jedi, saj ne živimo, da bi jedli, temuž jemo, da bi živeli. — Otrokom ni treba dajati vsak čas kruha, kadar se domisli otrok — zmoti ga z delom ali z igraro — kar

boš prihranila zdaj potrebne hrane, ti bo prišlo vse prav ob času potrebe. Vsaka gospodinja mora skuhati samo toliko, kolikor zadostuje za nasitbo, ni treba, da ostaja, ni treba, da bi se ponujali z jedjo. Pri jedi ni treba zdaj izbirati, da je le tečno pripravljena. Ni treba toliko skled, krožnik ene same tečne jedi zadostuje. Župnik Künel hvali zmes graha, ječmena in fižola za juho; voda, na kateri se je kuhal fižol, bob, rezanci, dá dobro juho, če jo zabeliš nekoliko. V letu lakote 1817. so glodali in mleli koruzne storže, drevesni lub ter različne korenine — glejmo zdaj, da ne pride na nas tako zlo. Vedno so računili modri in premodri ljudje, da ni mogoče, da bi prišla kdaj nad Evropo lakota, kajti če zmanjka pridelka tu, pride iz drugih delov sveta. Ali prekrenilo se je vse preko človeških računov, če bo morje dalj časa zaprto, bomo peli s tenkim glasom. Vkljub temu se sliši, da prodajajo mali posestniki svoje pridelke in nakupujejo druge »potrebne« stvari, spomladi pa ne bo kaj za v lonec. Pomislite vendar, ljudje božji, da je zdaj najbolj potrebno preskrbeti se s sadežem za setev in s hrano do druge letine. Lažje bomo prenašali mrz in druge nezgode, če bo kaj podlage, kakor da bi bili lepo oblečeni in obuti, a lačni. Tudi bolezní se ubrani človek, ki ima primerno hrano, bolj kakor sestrđani. Torej, varčujmo!

S čim in kako naj krmimo naše kokoši pozimi v sedanji draginji žita. Zima že trka na vrata. Prav kmalu zapade sneg in kokoši bodo navezane na kurnike, v boljšem slučaju na hleve. Znano je, da kokoši pozimi malo neso. V jeseni se ti oskubé, in če je zelo dobra nosilka, ti o Božiču začne nesti. To velja o starkah. Mladice, ki so zgodaj zvaljene, neso v oktobru in pa pozimi. Zato naj gospodinje zgodaj v spomladi nasade, da imajo jajca za domačo porabo in za prodaj celo leto. Najboljše nosilke so eno do dve leti stare. Starejše naj se pokoljejo ali prodajo. Ker so se sedaj vsa žita zelo podražila, nam nikakor ne kaže krmiti jih z njim. Dasi so jajca pozimi zelo draga, vendar se kokoš, krmljena z žitom, prav kmalu zajé. Ovsa, ki je najcenejši, nič kaj ne marajo. Kuhanega pa prav rade zobljejo. Daj ga jim zvečer, preden gredo spat. V jeseni, ko je dan kratek, zadostuje dvakratno krmljenje. Skuhaj krompirjeve in repine olupke, zeljne odpadke in druge zelenjavine ostanke. Kuhanemu primešaj otrobov in prav dobro pretlači. Daj jim gorko, nikakor pa ne vroče, sicer se jim naredi pika na jeziku. Obrezkov in zelenjavi- nih ostankov ne zavrzi. Sedaj je treba varčevati pri vsem. Če imaš kokoši v zaprtem prostoru, kjer ne dobé trave in zelenja, vrzi jim večkrat na dan trave, dokler je, pozneje pa: endivijo, ki ni za kuhinjsko porabo, pesino perje, zeljno ali ohrovtovo perje, drobno zrezano. Skrbi tudi, da imajo dovolj peska in pa snažen nastlan prostor, kjer spe. Za steljo naj bo slama, seno ali pa listje.

Skrbi posebno, da imajo vsak dan svežo vodo. Ker pozimi ne dobe črvičev in drugih žuželk, jim je treba tega nadomestila preskrbeti. Sežgi kosti, drobno stolci in primešaj med kuhano jed. Vsekako pa za zimo obdrži samo dobre nosilke, druge pokolji ali pa prodaj.

ZDRAVJE.

Uljesa. Letos se sliši pogostoma, da se delajo temu ali onemu uljesa ali tvori po životu. Tako ulje odvaža slabo kri, torej bolezen. Treba ga je pustiti, da dozori. Ko se jame delati vrh, kani na čebulni olupek olja in speci na žrjavici, vroče stavi na ulje, ako ne prejé prvič, deni še. Na prav trda uljesa kuhaj neslano in neoprano kašo na mleku in devaj gorko na ulje. Ponavljaj gorko vsake pol ure, dokler ne prejé kože. Potem iztisni ulje nekoliko, izmij ga s čisto vodo in prilepi nanj gabezovega ali repnega mazila. Ko je ulje že čisto izplaknilo, ga moraš iztisniti tako, da gre neka rjava gošča iz njega. To ne gre brez bolečin, pa mora biti, kajti če ne gre strupeni stržen vun, se bo nabiralo vedno na novo in tudi koža ostane zgrbljena. Iztiskati moraš s prsti, nohti pa ne smejo priti v dotiko z rano. Roke morajo biti čiste. Krpice z gnojem vrzi vedno v ogenj. Rezanje uljes ni dobro, razen če se noče odpreti na noben način in je nevarnost, da se zastrupi kri. Pri uljesu v zatilniku pokliči zdravnika, to ulje je silno mučno in nevarno.

Otok je grizav. Na četrt litru rdečega vina kuhaj 10 minut pest borovnic in za oreh kandisa. Dajaj to večkrat po žlički in trebuh maži z janeževim oljem.

Za raka na nosu. Raztopi za dva oreha mozga, prilij dve žlici olja, na katerem je bil namočen vrtničen cvet, primešaj žlico smrekove smole in za oreh voska. Ko se je sprijelo, primešaj za lešnik kafre in raztepen beljak ter odstavi. Pusti, da se ohladi in potem uporabi.

Ovcam daj večkrat pest bršljanovega listja med krmo; varovalo jih bo bolezní.

Ako je zlezla škarjica v uho, vlij v uho pelinovega soka ali žličko mlačnega olja ali milnice, kar zamori škarjico. Vlezi se potem na uho, morda pride mrčes na olju ven, sicer je treba k zdravniku. — Še bolje je, če dobiš mrčes živ ven. Pomoli v uho košček orehovega luba in škarjica bo hitela ven. Steri zobnikovega semena, zmešaj ga z voskom, naredi svečico in podkadi v uho. Kani v uho sok grenkih mandeljnov in pomagano bo.

Žaganje je zelo zdrava stelja za konje. V neki konjarni so konstatirali, da niso imeli konji nikdar kolike, dokler so jim nastiljali žaganja.

Praprot in mah vlečeta bolezen nase, zelo zdrava stelja sta za živino, a tudi dobra postelja za človeka. Postelja praproti ali mahu je več vredna kakor vse novodobne lepe postelje. Kdor je udničen, vodeničen, grintav, naj si napravi kopelj iz praproti in naj

se koplje v nji. To je posebno za otroke, ki ne morejo izhoditi. V praproti se drži tudi sadje in krompir prav dolgo.

Naš teliček je bolan, glavo poveša, krma se mu ne ljubi, raje izpuli slamico iz stelje, kakor da bi vzel zrnja v jaslíh. Dlaka se mu ne sveti, ni gladka, koža je uvela, oči mrkle, ušesa in hrbet so mrzla, kosti silijo na dan. Ako ni pomoči, polega, slabi čim bolj in pogine nenadoma. Živalico okrepi z rahlim mrzlim polivom, na polivu ga ogrni s kocem, spusti ga na zrak in na solnce in skrbi, da je v hlevu snažno. Za steljo daj praproti, za krmo rezanic z otrobi, pijače daj obilno. Staro domače zdravilo je pelin, brinjeve jagode in kolmez, stolci vsakega nekoliko v prah in dajaj tega prahu zjutraj in zvečer pol žlice na kruhovki. Jako oslabelemu teletu daj večkrat kruhovke in par žlic vina.

Za slabokrvne in bolne je zelo dobra postelja plevnina, napolnjena z ovsenimi plevami. To je mehko, brani preležanja in potenja.

Vročičnim so nastiljali prejšnje čase s prosom. Je res dobro, ali predrago, kajti tako proso ni za krmo, še manj pa za jed — človek in živina bi obolela po taki jedi. Kdor bi prodajal proso, kakor se je že zgodilo, na katerem je ležal na vročici ali drugi bolezni oboleli človek, se pregreši zoper varnost zdravja in je kaznovan.

Škrob, zdravilo za grizo. V kropu mešaj škrob, da postane gost močnik, potem nekoliko osladi ali posoli in jemlji vsake četrt ure žličko vročega.

Gnila jabolka so zdravilo za ozeblino in nadomestilo za mlo. Roke, ki so umazane od prsti in zelenjave, se umijejo najlepše z njimi.

Limona je boljša od glicerina za razpokane roke, tudi ne peče toliko kot glicerín. Ako hočeš imeti vedno mehke in lepe roke, se namaži po vsakem pomivanju z limono. Zato zadostuje tudi že izžeta limona. Tudi kurje oko se omeči, ako navežeš nanj limone.

RAZNO.

Kavina gošča se uporabi za gnojenje cvetic v loncih, za razkuženje stranišč, za umivanje steklenic in za pometanje. Mastne steklenice napolni do polovice z gorko goščo, tresi steklenico, dokler ni pobrala gošča maščobe, izlij in izperi z vročo raztopino ogljenokislega natrona in izplakni s čisto vodo. Za pometanje posuši goščo, natrosi jo na suha tla in podrgni malo z metlo. Gošča pobere vsak prah in blato in se ne kadi pri pometanju.

Kokoši ne ležejo radi mraza, se sliši vedno in vedno. Američanka gospa Buch si je domislila, kako bi prišla temu v okom. Naredila je svojim kokošim obleko iz starih volnenih nogavic — tako ni dobil petelin hlačic, dasi mu jih pletu toliko drobnih rok — dobila jih je kokoš. Gotovo se je obnesla ta iznajdba, kajti vse sosodne farmarici so oblekle drugo zimo svoje kokoši.

Škarjice (Ohrwurm) poloviš razsadno drevje ali cvetje, če obesiš tja

ozke papirnate zvitke, votle bezgove vejice ali votla stebila solnčnice. Škarjice se splaziyo rade v tako skrivališče. Stresi potem zavitke nad ognjem.

S kvasom narejeni cmoki. S kvasom narejeni cmoki so bolj okusni in bolj rahli, če se kuhajo na sopari: Raztegni nad velikim loncem, polnim kro-pa, prtič, deni nanj cmoke, pokrij jih s skledo in pusti jih tako 15 minut. Potem se prepričaj, če so kuhani in zabeli jih za zarumenelim kruhom.

Kavin vonj ohraniš, če deneš pri žganju malo črnega kruha h kavi ali če jo potrosiš, ko je že žgana, s stolčnim sladkorjem.

Listek

Zemlja.

Povest sedanjih dni. Piše Ivan Podlesnik.
(Dalje.)

VIII.

Praznik sv. Petra in Pavla.

Nad zemljo je ležala vsa mogoča lepota junijske nedelje. Polja in travniki, vasi in gozdi so bili odeti s to lepoto, tako da je človek nehote dvignil svoje oči proti nebu in vzdihnil: hvala, o Bog, za vse, kar nam daješ!

Takoj po 9. uri so se prikazali prvi ljudje na potih, ki so vodila proti župni cerkvi. Sredi planjave, nekoliko vzvišeno nad polji in vasmí, leži farna cerkva, podobna dobri materi, ki vabi k sebi trudne in od vsakdanjih skrbi obtežene. Koliko potov vodi do nje. Od severa in juga, od vzhoda in zahoda. Skozi vasi in travnike, skozi gozdove in polja peljejo ta pota. Belo pročelje cerkvice je bilo vse obdano od jutranjega solnca, tako, da se je videlo pročelje kot da se smehlja prihajajočim.

In so prihajali.

Najprvi starejše žene in možje, katerih koraki so bili počasni in težki. V presledku za njimi dekleta, vsa praznična, z svilenimi belimi rutami na glavah; potem fantje s cvetkami za žametastimi klobuki in težkimi, srebrnimi verižicami na telovniku. Med vsemi temi pa otroci, veseli in zdravi kot življenje samo.

Na vseh potih so prihajali tako. Če si gledal oddaleč na ta pota, se ti je videlo kot da prihajajo romarji v kratkih procesijah. Romarji s križi svojih težav na ramah na potih v cerkev, kjer bodo odložili te križe za par ur, potožili njih težave Bogu in Materi božji, se napili v molitvah tolažbe in potem zopet zadeli križe na ramena. Kolikim bo pot nazaj lažja.

Če si pogledal od blizu te ljudi, naše ljudi, si jim lahko že iz obraza bral veličino njih križev. Pa te ne samo iz obraza betežnih žen in resnih gospodarjev, temveč tudi iz marsikaterega cvetočega obraza mladosti si lahko iz-

bral, da že žuli mlada ramena ta ali ona težava življenja.

Šimenčeva Ana je bila vsa nova. Ni pa si izbrala družine med dekleti in tudi ženam se ni pridružila, temveč sama za se je šla za dekleti. Na njenem obrazu je ležal mrak. Tisti zgodnji mrak pomladnega dne zadnjih popoldanskih ur. Dekle, zakaj je tvoja pot težja od dne do dne odkar gospodari Lovrenc v svoji bajti?

Zazvonilo je.

Zvon jih je povzdignil, da so stopali urneje. Fantje iz drugih vasi, ki so prišli preje, so že stali pred cerkvijo. Iz vsake vasi fantje na drugem mestu, tako da bi lahko po fantovskih gručah pred cerkvijo spoznal koliko vasi spada k fari. V vseh teh gručah je bil pomenek isti: kje so bili sinoči, kam pojdejo popoldne; če pa je prišlo to ali ono dekle mimo, je padla med fanti beseda o njeni ruti ali o njeni praznični obleki. Ko pa je v cerkvi pred oltarjem zazvonilo, so stopili tudi fantje v cerkev, tako da je postal prostor pred cerkvijo naenkrat prazen.

Sprejela jih je cerkev vse. Njo pa je objelo solnce še močnejše, tako da je vsa žarela v njegovih zlatih žarkih, kar jo je delalo še mičnejšo, še bolj praznično.

Pred mašo je bila pridiga. Nekam čuden je bil danes glas mladega gospoda kaplana, ko so brali oznanilo za prihodnji teden. Tudi še potem, ko so brali evangelij, se jim je glas tresel. Farani, ki so poslušali gospoda kaplana že par let vsako nedeljo, so takoj opazili to.

»Ko bodele danes po končani sv. maši zapustili to cerkev, pogledajte na župnišče in društveni dom. Črne, žalne zastave bodo visel tamkaj. Črne zastave v znamenje žalosti, ki bo danes pretresala srca mnogih, mnogih naših ljudi. Pravkar smo prejeli poročilo, da je bil včeraj izvršen strašen zločin. V Sarajevu, kjer sta bila na obisku, sta padla zadeta od krogel iz revolverja mladega morilca naš ljubljani prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova soproga...

Težek vzdih iz prsi stoterih se je dvignil po cerkvi.

Nekaj lepih besedi o življenju umorjenih in priporočilo za molitve je sledilo temu poročilu gospoda kaplana.

Potem se je začela pridiga in za njo sv. maša.

Ko so se vračali ljudje domov iz cerkve, so že plapolale črne črne zastave iz župnišča in društvenega doma. Sedaj pa niso šli ljudje več proti vasem kot prej v cerkev, temveč na vsaki poti je bila ena sama velika gruča in v vsaki teh gruč se govorilo in ugibalo samo o umoru v Sarajevu.

Možje smo zmajevali z glavami in dejali: To ne bo prineslo nič nobrega. Žene so govorile o umorjeni ženi, kate-re niso poznale, samo po sliki so se spominjale na njo, in o otrocih-sirotah. Dekleta in fantje pa so bili nekam molčeči, kot bi na vse legla neka težka slutnja.

Lovrenc je bil tisti dan v mestu v cerkvi in ko je prišel opoldne domov, je prinesel seboj časopis, ki je imel že popisana strašna dogodek.

Tisto popoldne so po vseh hišah govorili samo o tem umoru. Poiskali so iz omar pratiko prejšnjih let in našli v njih sliko umorjenih in životopis. Ugibali so, kdo bo novi prestolonaslednik in če se bo vse to mirno izteklo.

Pri »veseli vdovi« je pa zvečer razkladal Sirčev Jernej, kar je slišal tisti dan v mestu. Za gotovo je pravil, da ne bo vojske.

»Ampak, če bi umrl sam cesar, takrat pa gotovo.« Tisto je vedel povedati Sirčev Jernej.

Mladi Italijan, polir pri mostu, pa je bil ta dan zamišljen. Takoj ko je zvedel o umoru, ga je presunilo, pričakoval je, da se bo poročilo glasilo: Lah ju je umoril. Ko pa je zvedel, da ni bil morilec Lah se je oddahnil. Samo misli so mu ostale cel dan težke in tudi za Reziko ni imel tisti večer veselih besedi.

(Konec.)

Slike in črtice z bojišč.

CIV.

Poplačana usmiljenost.

Naslednje se je zgodilo med vojak, ki stoje v bojih proti Srbom: En mož je padel. Zapustil je vdovo in več otrok brez premoženja. Njegovi tovariši pri kompaniji, sami resni, dobri Hrvatje, so začeli medseboj nabirati za zapuščene sirote. Neki njih podčastnik bi dal rad eno krono, toda ni imel drobiža; samo en papirnat bankovec za dvajset kron. Drug tovariš mu je hotel posoditi eno krono, kar je pa podčastnik odklonil, češ da hoče darovati za sirote iz svojega. S trudom je našel tovariša, ki mu je izmenjal dvajsetkronski bankovec. En krono je daroval za sirote, ostalih 19 kron pa je ta podčastnik shranil v vrečico in jo obesil pod obleko krog vratu. Ko je podčastnik malo minut pozneje odšel na svoje mesto, ga je zadela prva krogla, ki je priletela od sovražne strani. Toda glej: krogla je zadela v vrečico, v kateri je imel drobiž z 19 kronami. Vse krone, med njimi en petkronski tolar, so bile skrivljene, podčastniku pa se ni nič zgodilo. Kako je bil sedaj ta vrli mož vesel, da je iz usmiljenja zmenjal dvajsetkronski bankovec. Vseh 19 kron hoče nesti domov kot spomin svojim otrokom. — Tako je Bog čudovito poplačal usmiljeno srce.

CV.

Kaznovana neusmiljenost.

V zoologiškem vrtu v Lainsu se delajo okopi, kakor v vsej dunajski okolici. Vrhovno nadzorstvo ima stotnik. Nekega dne je prišel k njemu delavec, ki je zaradi svoje sposobnosti bil določen za delovodjo onega oddelka, in je prosil za en dar, dopusta. Stotnik je vprašal delavca, zakaj potrebuje do-

pust, in ta mu je povedal, da mora poiskati stanovanje za svojo rodbino, ker mu jo je hišni gospodar vrgel na cesto. Stotnik je poklical službeni avtomobil in se odpeljal z delavcem k njegovi rodbini. Tamkaj je že cela tolpa pobalinov obkakovala kup delavčevega pohištva, ki se je že nahajalo na cesti. Stotnik je stopil k hišnemu gospodarju in ga vprašal, zakaj je vrgel delavca na ulico. »Ker mi ni plačal najemnine.« — »Potrpite z njim.« je dejal stotnik, toda gospodar je odgovoril, da hoče imeti svoj denar in da ne mara delavca v svoji hiši. Stotnik je potegnil iz žepa listnico in vprašal, koliko je delavec dolžan. »Dvajset kron.« Stotnik je plačal dvajset kron hišnemu gospodarju, se obrnil k delavcu in rekel: »Sedaj morete zopet nazaj v stanovanje.« Toda hišni gospodar se je odločno uprl, češ, naj gre delavec kamor hoče, da ga ne sprejme več v svojo hišo. »In zakaj?« je vprašal stotnik nevoljno. »Zato, ker sem jaz gospodar!« — Stotnik ni rekel nič, vsedel se je v avtomobil in se odpeljal. Komaj pa je minulo 24 ur, pa je dobil gospodar na podlagi zakona o vojnih dajatvah poziv, naj pride kopat okope, in za njegovega prvega predstojnika je bil določen — na cesto vrženi delavec!

(Dalje.)

Družine naših vojakov

tudi sedaj ne pozabijo, skrbeti za one svoje, ki se nahajajo na bojnem polju ali pa po bolnicah. Mnogo dohaja sedaj naročil, naj lekarna naravnost na vojno-poštne naslove pošlje Fellerjev dobrodišeči fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Eiza-fluid«, ki je priznana sredstvo proti revmatičnim bolečinam, prehlajenju, slabim posledicam vsled vlage, utrujenosti vsled dolgih maršev in proti krčem. Lekarnarju Fellerju pa radi mnogih naročil ni mogoče poslati naravnost vojakom in je vsled tega priporočljivo, da cenj. bralec fluid sami naroče na svoje naslove in pa potem v zabočkah ali pa dvojnih pismih sami dalje pošljejo. Zvaljeni papir in lesna volna za dvojnata pisma se prilagata brezplačno. — 12 steklenic stane poštne prosto 6 K, 48 steklenic 20 K prosto poštne pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Eiza trg št. 16 (Hrvatska). Fellerjeve železde krepčujoče kroglice, z znamko »Eiza-kroglice« 6 škatlice poštne prosto 4 K 40 vin. 3230

V imenu svobode in bratstva

(Dalje.)

Bousin je pisal konventu: »Čas je tak, da se mora okrajšati hod stvar! Zategovanje bi obudilo lahko, če že ne pogum pa obup izdajalcev, ki žive še pod razvalinami tega brezbožnega mesta. Ljudovladi je treba vzgleda kako se kaznuje upornost. Naj nosi okrvavljena Rhona trupla padlih morilcev naših bratov do morja, naj prinaša grom topov, ki ubija stotine izdajalcev strah v vsak okraj. Kjer se je skalilo seme upora, tam mora naznanjati plamen kazni, ki bo oplašila posnemovalce lijončanov.«

Domislili so se novega načina: Peljali smo tristo obsojenih na tisto nesrečno ravan. Orožniki so jih postavili

v dva oddelka, ki sta si stala drug drugemu nasproti, potem so odstopili orožniki. Vojaki so stali dvajset korakov pred obsojenci. Povelje zadoni — vojaki stopijo daleč narazen — obsojeni zagledajo pred seboj baterijo topov, poleg nje topničarje z gorečimi užigali. Topovi zagrme. Obsojeni se vržejo na tla, kriče v blazni grozi. Toča karteč leti nad njimi, rani tega tu onega tam. Drugi neranjeni beže... Vojaki pobijejo ranjene s sabljami, za bežečimi se spusti konjenica in jih razseče.

Taki prizori so se vršili dan na dan. Prosil sem dopusta, hitel sem k svoji rodbini. Prijatelj me je opozoril, da sem sumljiv, tast mi je svetoval, da se vrnem začasno v svojo nečastno službo. Zdaj so me pošiljali bolj po okolici — bil sem sumljiv. Pa tudi tukaj sem videl krivice in grozote v imenu svobode in bratstva.

Nekega večera me vrže trudnega iz postelje ukaz vlade, da naj bom s svojimi ljudmi na razpolago udu komisije. Menil sem, da gremo v tihi noči na kak nevaren lov, da se je združila kje četa upornih kmetov in želel sem si boja, poštenega boja, poštene smrti.

(Dalje.)

Serravallovo železnato Kina-vino

najbolj pripravno
kot darilo za

vojne ranjence in rekonvalescente

Od zdravnikov priznано in
priporočeno krepilno sredstvo

Na prodaj v lekarnah.

I. Serravallo, Trst-Barkovlje

3176

Dobre knjige.

Za Miklavža so dobre knjige, ki vzgajajo in blažijo srce najboljše darilo; priporočamo prav posebno.

Našim malim. Vzgojne slike iz svetega pisma, posebno iz Kristusovega življenja. Slike z besedilom 90 vin.

Robinson starši. Povest s podobami, 1 K 40 vin., na močni lepenki 1 K 90 vin.

Slovenski ABC v podobah. 80 vin., vez. 1 K 20 vin. S to knjigo se nauči otrok igraje brati.

Hitra vožnja po železnici. Knjiga s podobami 1 K 60 vin. Ljubko berilo s primernimi slikami za našo deco.

V zverinjaku. Knjiga s podobami, 90 vin., lepo relo-izdaja na močni lepenki 1 K 50 vin. Podobe divjih živali z besedilom, primernim za otroško domišljijo.

Spillmanove povesti. Zbirka obsega 19 raznih zvezkov, katerih vsak je zase celota in velja 40 vin. ali pa 60 vin.

Kržič. **»Angelček«**, ki nudi povesti, pesmi in mnogo poučne tvarine za našo mladino. Dobi se 17 raznih letnikov; vsak letnik velja vezan 1 K.

Kržič. **Zgledi bogoljubnih otrok**, 3 K, zvezki po 60 vin.

Slapšak. **Dedek je pravil.** Marjanka in škrtateljki. Bom že še. Pravljič s podobami 1 K 20 vin.

Twain Mark. **Kraljevič in berač.** Povest z ljudskošolsko mladino, 60 vin.

Cerkvenim pevskim zborom priporočamo za advent in božič:

Grum. Op. Pet božičnih pesmi za mešan zbor. Cena 60 vin.

Grum. Op. 10. 10 adventnih pesmi za mešan zbor. Cena partituri 1 K 40 v., glasovom po 20 vin.

P. Angelik Hribar. Adventne in božične pesmi za mešan zbor. Partitura 2 K 40 vin., glasovi po 60 vin.

Dr. Chlondowski. Božične pesmi za mešan zbor. Partitura 1 K 30 vin.

Naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

SKRIVALNICA.

Kje je lovec?

KAROL POLLAK,

tovarna usnja v Ljubljani in Kranju.

Izdeluje

gon-ina jermena

za stroje najboljše kakovosti, kakor tudi jermena za šivanje in vezanje jermen. V zalogi so vedno jermena v vseh širinah za poljedelske stroje. Naročila na centralo Karol Pollak, Ljubljana. 2424 23

STARE KOVINE

baker, medenino, cink ter glave stfonskih steklenic kupuje po najvišjih cenah trdka FR. STUPICA v Ljubljani, trgovina z železnino in poljedelskimi stroji. 3223

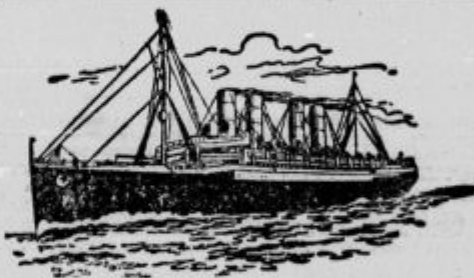
Domačo ali črno deteljo

kupujeta po visoki ceni in vsako množino Sever in Urbanič, Ljubljana. 3248

Razproda

se prostovoljno 30. novembra 1914. dopoldne ob 10 uri na licu mesta bivše žitnikovo posestvo v Čušperku pri Grosupljem, Dolensko. Pogoji se razglase pred razprodajo; vpogledajo se lahko tudi v odvetniški pisarni dr. Fr. Poček v Ljubljani sv. Petra cesta 11.

Zemljišče leži pri kolodvoru, meri 29 oralov. Les in poslopje dosejata skoraj kupno ceno.

Najcenejša in najhitrejša vožnja 56

v Ameriko

je s cesarskimi brzoparniki

Kronprinzessin Cäcilie, Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse, Georg Washington, Prinz Friedrich Wilhelm. Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur

EDVARD TAVCAR, Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 35, nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Vprašanja in odgovori.

M. J. K. Zelo čudno se nam zdi, kar nam poročate. Pritožbe ni, torej obrnite se še enkrat na županstvo in nam poročajte vzroke, zakaj ne dobite.

K. L. P. Vprašani ni bil med zaznamovanimi.

P. R. V. Ne bo šlo, ker je tudi prej ni podpiral.

J. V. G. Tudi ne, ker Vas tudi prej ni podpiral.

J. V. J. p. O. Recite: hvala Bogu, da je vsaj toliko!

Ovčjo volno

kupuje v vsaki množini in vsake vrste po najvišji ceni in plača suho, lepo, belo, oprano do 4 K kg; črno eno krono ceneje ANTON WERBOLE, Medija-Izlake.

